INTERVJUU

Kogu portfell kinnisvara peale

Endine East Capital Explorer, uue nimega Eastnine võttis sihikule Baltimaade pealinnade ärikinnisvara. Fondi juht **Kestutis Sasnauskas** arvab, et kinnisvara pakub praegu Balti riikides parimat tootluse-riski vahekorda. ▶ 10–11

KASULIK

Korteriühistuid ootavad ees muutused

Uuel aastal jõustub uus korteriomandi- ja korteriühistuseadus mille kõige olulisem muudatus on see, et kõigi korteriomandite valitsemine hakkab toimuma ühistu kaudu. Ka võlgu hakkab olema lihtsam sisse nõuda. ▶ 12

INVESTOR

Vihased linnud lendavad börsile

Mobiilimängu "Vihased linnud" loonud Rovio Entertainment OY avalikustas eile plaani noteerida aktsiad Helsingi börsi põhinimekirjas. Kasvuväljavaated on head, sest nutitelefonide kasutus levib. ▶ 18–19

PÄEVA TEGIJA ▼

Jüri Ratas silmitsi suure e-kriisiga

Sellal kui peaministri erakonnakaaslased nõudsid kõva häälega e-valimiste äärakeelamist, mõtles **Jüri Ratas** vaevalt sellele, et tuleb päev, mil tal tuleb hakata lahendama Eesti riigi tõsisemat e-kriisi. Nimelt seda on aga äsja avalikuks saanud rohkem kui 700 000 ID-kaardi turvarisk, mis paneb ohtu Eesti e-maine maailmas ja külvab ebakindlust kõigi inimeste seas: ID-kaart on midagi, ilma milleta vaevalt keegi Maarjamaal enam oma elu ette kujutab.

▶ Loe lisaks lk 8–9, 17

Äripäev

Ausalt ja kartmatult

Kolmapäev, 6. september 2017
nr 157 (5755) **3 eurot**

EUR/USD	USD/EUR	EUR/SEK	EUR/RUB	NordPool	Euribor
1,1898 ▲	0,8401 ▼	9,4702 ▲	68,8382 ▲	44,77 ▼	-0,274 ▼

LUUBI ALL

Rahajahi eripära Bakuus

Aserbaidžaani pesumasinast lekkinud andmed jutustavad, kuidas Aivar Rehe juhitud Danske Eesti oli *offshore*-firmade paradiis. ▶ 4–7

▲ **Danske Banki Eesti filiaal osutus rahapesijatele suurepäraseks koostööpartneriks.** FOTO: ANDRAS KRALLA

KUULA Äripäeva Raadiot sagedusel 92,4 MHz. ▶ **Raadiosaated on järelkuulatavad www.aripaev.ee/raadio**

Majandusmõttele annab hoogu ja energiat EESTI GAAS

TÄNA ÄRIPÄEVA RAADIOS

Andmete kaitse pulkadeks lahti

7.00–9.15 Hommikuprogramm, juhib Aivar Hundimägi.
10.00–11.00 "Triniti eetris". Advokaadibüroo Triniti vandeadvokaat Karmen Turk ja advokaat Maarja Pild selgitavad, mida toob uus andmekaitsereform. Saatejuht Kadri Põlendik.
12.00–13.00 "Investorikool". Kuidas leida tulusaid aktsiaid? Selgitab Etalon Varahalduse juhatuse liige Tõnn Talpsepp.
14.00–15.00 "Äripäeva kullafond". Miks kinnisvarabuumi ei ole? Sellest ja kinnisvaraprojektidest räägivad Marek Pärtel, Enn Laansoo Jr, Arko Kurtmann ja Veljo Kuusk.
16.00–17.00 "Äripäeva fookuses". Miks muutuvad korterid veel kallimaks? Teemal vestlevad kinnisvaraspetsialistid Mika Sucksdorff, Mart Saa, Tõnu Toompark ja Ingvar Allekand.

▶ Äripäeva raadiot saab kuulata Tallinnas ja Harjumaal sagedusel 92,4 MHz ning igalpool mujal Äripäeva veebi kaudu.

Majandusmõttele annab hoogu ja energiat EESTI GAAS

LÜHIDALT

Riik annab raudteele 8 miljonit

Riik plaanib Eesti Raudteele muude eelarveridade ülejäägi arvel anda 8 miljonit eurot, et riikliku taristufirma finantside tasakaal säiliks. Plaan saab teoks, kui riigikogu otsustab tänavust riigieelarve seadust muuta. Nimelt on majandusministeeriumi haldusalas raha üle jäänud – 5 miljonit Rail Balticu edasilükkumise arvel ja 3 miljonit odavama teehoolde tõttu. Seaduse järgi on riigil aga kohustus tagada avaliku raudtee majandaja ehk Eesti Raudtee eelarve tasakaal.
Eesti Raudtee tulemused pole aastaid põhjust rõõmustamiseks andnud. Mullu veeti riigifirma taristul 12,52 miljonit tonni kaupa, mida oli 18,7% aasta varasemast vähem. Transiidi maht vähenesid 29%, 8,03 miljonile tonnile.

KAUBANDUS

Super Alko tahaks Läti piirile veel ühte poodi

ELIISA MATSALU
eliisa.matsalu@aripaev.ee

Eesti-Läti piiri äärde Valka kavatsetakse rajada uus kaubanduskeskus, kus avaks uksed ka alkoholipood Super Alko.

Super Alko kuulub ettevõttele Aldar Eesti OÜ, mille üks omanikke on Elmo Ehrlich. Ehrlich kinnitas, et tõesti on plaanis Läti piiri peale uus alkoholipood rajada, ent rohkem infot ta selle kohta ei andnud. "Siis räägime, kui valmis on," ütles ta.

Kõnealuse poe rajamise plaani teeb erakordseks see, et tõenäoliselt soovitakse soetatud krundile rajada juurdepääsutee just Eesti poolelt. See tähendab, et loodaks uus tee üle riigipiiri. Selleks on vaja teha planeering ja see on vaja siseministeeriumiga kooskõlastada.

Eesti poolel kulgeb mööda kinnistu piiri Valga–Uulu maantee ja krundi uus omanik soovib rajada sellelt maanteelt juurdepääsutee oma kinnistule.

Eesti maksupoliitika soodustab

Küsimuse peale, kas Super Alko plaanib tõesti rajada krundile ligipääsu vaid Eesti poolelt, vastas Ehrlich esmalt, et ta ei tea sellest midagi, ent seejärel tunnistas, et ta ei taha sellest rääkida. Ta lisas, et on valmis projektist rääkima paari kuu pärast.

Aldar Eesti OÜ juhatuse liige Riho Maurer selgitas, et krundile ei tuleks ainult Super Alko pood, vaid arendajal on plaan sinna rajada suurem kaubanduskeskus. "Sinna tuleks suur toidupood, ehitusmaterjali- ja ka meie kauplus," ütles ta. Maureri sõnul Super Alkol on juba Valkas üks pood, millel läheb tänu Eesti maksupoliitikale väga hästi. Seetõttu ongi nad mõelnud, et tasuks ka teine pood piiri ääres avada. Midagi kindlalt aga kokku lepitud Maureri sõnul veel pole, mispärast ei taha nad sellest ka eriti rääkida.

> **Nii kaua, kuni pole midagi lõplikult paberil, pole eetiline nimesid nimetada.**
>
> **Aldar Eesti OÜ juhatuse liige Riho Maurer ei taha öelda, kes uut keskust ehitama hakkab**

Aldar Eesti juhatuse liige lisas, et krunt Valkas asub väga hea koha peal ja sellel on ligipääs olemas nii Läti kui ka Eesti poolelt. "Mingit probleemi ma ei näe ega pole ka kuulnud," ütles ta.

Maureri sõnul on vara öelda, kes uut keskust ehitama hakkab. "Nii kaua, kuni pole midagi lõplikult paberil, pole eetiline nimesid nimetada," ütles ta. Keskus peaks valmima tõenäoliselt aasta jooksul.

Detailplaneeringu ootel

Valka linnas asuva kinnistu "Alla-Rutkuli 16" ostis tänavu 25. mail Urmas Sardis. Sardis on Kroonikeskus OÜ omanik, mille teine omanik on Elmo Ehrlich, kes on ka Super Alkot omava Aldar Eesti omanikeringis.

Valka linnavolikogu kiitis 31. augustil toimunud istungil heaks kinnistu "Alla-Rutkuli 16" kasutusotstarbe muutmise elamumaast ärimaaks ja selle detailplaneeringu algatamise. Järgmise etapina tuleb kinnistu omanikul koostada detailplaneering ja saavutada Eesti Vabariigiga kokkulepe, et luua kinnistule juurdepääsutee Eesti poolelt.

Kui detailplaneering on valmis, esitatakse see Valka linnavolikogule heakskiitmiseks ja avalikule väljapanekule suunamiseks. Seejärel, kui avalik väljapanek on lõppenud, langetab Valka linnavolikogu lõpliku otsuse detailplaneeringu kinnitamise kohta.

Veel ühe Super Alko poe rajamine Valka suurendaks tõenäoliselt veelgi piirikaubandust. Möödunud aastal oli rahandusministeeriumi hinnangul piirikaubanduse mõju riigieelarvele 11 miljonit eurot ja 2017. aastal prognoositakse mõjuks 22 miljonit eurot.

TASUB TEADA

Super Alko trügib konkurendile külje alla

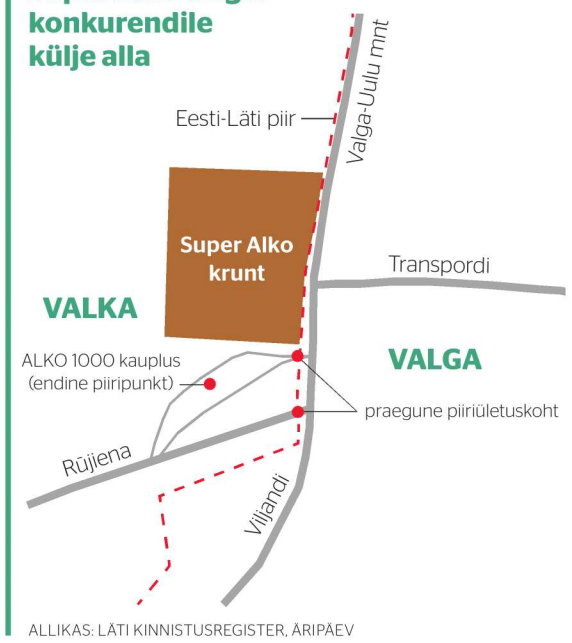

ALLIKAS: LÄTI KINNISTUSREGISTER, ÄRIPÄEV

POLIITIKA

Otsus tehtud: Moissejev kandideerib Keskerakonna nimekirjas

KOIT BRINKMANN
koit.brinkmann@aripaev.ee

Valdava häälteenamusega otsustas Keskerakonna Narva piirkonna juhatus eile, et kriminaalkaristatud ning vanglakogemusega Aleksandr Moissejev sobib kandideerima erakonna valimisnimekirjas.

"Kahjuks tuli otsus, et Moissejev kandideerib. Teda toetas valdav enamus," sõnas, pettumus hääles, Keskerakonna Narva piirkonna esimees Yana Toom.

Moissejevi sobivus pandi hääletusele ning Toomi kõrval oli veel ainult kaks piirkonna juhatuse liiget vastu, et kriminaalse minevikuga inimene kandideerib Keskerakonna nimekirjas. "Ma leian, et see on erakonnale mainekahju, aga kolleegide loogika oli see, et ta on juba karistuse kandnud ja ühe kuriteo eest kaks korda ei karistata," selgitas Toom.

Keskerakonna Narva piirkonna esimees on europarlamendi saadik Yana Toom, ent tegelikuks otsustajaks nimetavad kohapealsete võimusuhete teadjad Aleksei Voronovi. Tema on saanud praeguseks Narva volikogu mõjukaimaks poliitikuks.

Värvikas ajalugu

Moissejevil on varasematest aastatest Narva võimuladvikus hulgaliselt sõpru-tuttavaid. Kunagi juhtis ta ka ise Keskerakonna Narva piirkonda. Ta oli ka linna volikogu liige. Samal ajal ajas linnas kinnisvaraäri, ettevõtted olid küll teiste nimel.

Vangis istus Moissejev aga politseiametnikule pistise pakkumise eest, et too lõpetaks Moissejeviga seotud äride uurimise. Pärast vanglast vabanemist tekitati Moissejevile mõneks ajaks töökoht linnale kuuluvas bussifirmas. Keskerakonna Narva piirkonna juhid olid ka tema erakonnast väljaheitmisele vastu ning vastav otsus tehti alles partei peakontoris.

Viimased aastad on Moissejev olnud avalikkuse eest varjul. Mõningatel andmetel elas ta Itaalias. Kevadest saadik on Moissejev aga aktiivselt kirjutanud arvamuslugusid Narvas tasuta jagatavas 32 000tiraažilises ajalehes Gorod, mis jättis mulje, et ta võib uuesti soovida volikogusse saada.

reklaamitoimetaja Marina Altmaa
tel 667 0161
marina.altmaa@aripaev.ee

SPORTAGE

Baltikumi
enim müüdud
diiselmootoriga
linnamaastur!

KIA 24h AUTOABI 675 0522

Hind alates
19 990 €

KIA
The Power to Surprise

Registreeru proovisõidule kia.ee

TALLINN: Viking Motors Ülemiste, Ülemiste tee 2; Viking Motors Tammsaare, Tammsaare tee 51. **TARTU:** Autospirit Tartu, Turu 47. **PÄRNU:** United Motors Pärnu, Tallinna mnt 82. **HAAPSALU:** Tradilo, Tallinna mnt 73. **KOHTLA-JÄRVE:** United Motors Kohtla-Järve, Järveküla tee 22. **RAKVERE:** Rakvere Autotehnika, Rägavere tee 44. **VILJANDI:** Rael Autokeskus,Tallinna 97. **KURESSAARE:** Kuressaare Autoteenindus, Kalevi põik 2. **VALGA:** Salome Tartu, Pihlaka 2.

7 AASTAT KIA GARANTIID

Kia 7-aastane/150 000 km garantii kehtib kõikides ELi riikides (lisaks veel Norras, Šveitsis, Islandil ja Gibraltaril) vastavalt kohalikele eritingimustele. Kütusekulu (l/100 km)/CO_2 (g/km): linnas alates 5,7/149 kuni 10,0/237, maanteel alates 4,2/110 kuni 6,2/144, keskmine alates 4,7/124 kuni 7,6/177.

toimetaja Viivika Rõuk
tel 667 0111
toimetajad@aripaev.ee
Äripäev
6. september 2017

RAHAPESU

Kuidas Eesti Danske Bakuus

Äripäeva ja Taani majanduslehe Berlingske Tidende käsutuses olevad dokumendid näitavad, kuidas Aseri pesumasina neli võtmefirmat Danske Banki Eesti filiaali kliendiks said – konto avamine käis Bakuus ja selleks kasutas Danske sealset esindajat või lennutas panga esindaja kohale Eestist.

MARGE VÄIKENURM,
PIRET REILJAN
aripaev@aripaev.ee
Äripäev

On 2013. aasta mai. Danske Banki Eesti filiaalis avab konto ettevõte nimega Hilux Services LP. Firma on registreeritud Šotimaal Glasgow's, kuid konto avamine toimub Aserbaidžaani pealinnas Bakuus. Danske Eesti esindajana allkirjastab ja tembeldab käsikirjaliselt täidetavad pangadokumendid keegi Sabina Taghiyeva. Hiluxit esindab 1965. aastal sündinud Maharram Ahmadov, kellega kohtudes ei arvaks esmalt, et just tema haldab miljardeid dollareid või eurosid.

Värske firma

Dokumendid vormistatakse vene keeles, ettevõtte e-posti aadressina fikseeritakse faberlexlp@mail.ru. Faberlex LP on registreeritud Hilux Servicesiga samale aadressile ja samad on ka kahe ettevõtte omanikud: Briti Neitsisaartel loodud Solberg Business Ltd. ja Akron Resources Corp., kes etendavad direktorite või partnerite rolli hulgas sarnastes ettevõtetes.

Hilux Services on asutatud paar kuud enne pangakonto avamist. Danske esindajaga pabereid vormistades pannakse kirja kavatsus, et ettevõtte käive ühes kuus hakkab olema 10 miljonit ja aastas 120 miljonit dollarit. Töötajaid on seejuures ettevõttel 3–5, tegevusalaks üldsõnaliselt ehitusmaterjalid ja toiduained. Ettevõte pani kirja veel kolm oma arvatavat tehingupartnerit. Samuti pannakse konto avamise paberites paika ülekannete limiidid: päevalimiit 2 miljonit ja nädalalimiit 5 miljonit eurot.

Piisab ühest lausest

Eraldi vormistatakse paber tegeliku kasusaaja kohta. Sellega kinnitab Maharram Ahmadov ühe lausega, et tema ongi ettevõtte tegelik kasusaaja. Napi paberi allkirjastavad Ahmadov ja panga esindaja Taghiyeva. Kõik viidatud pangadokumendid täideti Bakuus käsikirjaliselt ja vene keeles.

Eelkirjeldatu saame kokku võtta selliselt, et Danske Eesti käis Bakuus värbamas juriidilisest isikust klienti, kelle omanikud olid peidus *offshore*-riigis ja kes alustava ettevõttena kavandas käivet 120 miljonit eurot aastas. Tegelikult hakkas Hilux pööritama tohutult suuremaid summasid palju soliidsema arvu "partneritega". Hilux Servicesi kontole maandus paari aasta jooksul umbes 1,5 miljardit dollarit. Samas suurusjärgus summa liikus kontolt ka välja.

Danskest Versobanki

Nii nagu Hilux Servicesiga vormistati Bakuus veel kolme firma dokumendid. Peale Sabina Taghiyeva esindas Eesti Dansket ehk allkirjastas pabereid Oksana Lindmets. Lindmets märgiti panga esindajaks ka Hilux Servicesi kliendilepingus.

Praegu töötab Lindmets Versobankis mitteresidentidest korporatiivklientide osakonna juhataja kohusetäitjana ehk jätkab sissekäidud rajal teises pangas. Kuidas ta Danskes töötades Aserbaidžaani Laundromati peategelastega tegeles, Lindmets Äripäevale ei rääkinud.

"Ma ei tööta enam Danske pangas. Ma ei kommenteeri midagi seoses sellega," vastab Lindmets, kui ajakirjanik ütleb, et soovib naise Danskes töötamise aja kohta küsimusi esitada.

▲ Üüratuid summasid hallanud ettevõtete väidetav lõplik kasusaaja elab tagasihoidlikult Bakuu lähistel.

MIS ON MIS
Aserbaidžaani pesumasin

Aastatel 2012–2014 pööritas korruptiivse Aserbaidžaani diktaatorlik režiim läbi Danske Banki Eesti filiaalis avatud kontode 2,5 miljardit eurot hämarat raha.

Pesumasina paljastasid mitme riigi uurivad ajakirjanikud, sh Äripäevast.

▶ Miljardite pööritaja Maharram Ahmadov.
FOTOD: OCCRP

"Küsimus on, kas filiaal peaks teenuseid osutama kolmandates riikides või peaks see toimuma panga peakontorist.
Finantsinspektsiooni juht Kilvar Kessler

Sama kostab Lindmets ka siis, kui ajakirjanik tahab teada, kuidas ettevõtteid panga kliendiks võeti. "See on tulenevalt seadusest pangasaladus. Kolmandatele isikutele kommentaare ja informatsiooni ma ei anna," teatab ta.

Kui ajakirjanik mainib, et tunneb huvi Lindmetsa Bakuus käimise vastu, sekkub Lindmets poole lause pealt. "Ei kommenteeri," jääb ta endale kindlaks.

Salapärane firma esindaja

Peale Hiluxi oli 52aastane Maharram Ahmadov seotud Polux Management LPga, millele konto avamiseks kohtus Ahmadov jällegi Bakuus Dansket esindanud Sabina Taghiyevaga. Kas Taghiyeva oli Danske palgaline töötaja või esindas neid muudel alustel, ei ole praegu teada. Danske emapank kostis, et nemad konkreetsete inimeste tegevust ei kommenteeri.

Kõnealuses koostööprojektis õnnestus Ahmadov üles leida Aserbaidžaani uurival ajakirjanikul Khadija Ismayiloval.

Aserbaidžaani võimude suunal kriitiline Ismayilova mõisteti 2015. aastal rohkem kui seitsmeks aastaks vangi väidetava maksudest kõrvalehoidmise eest. Siiski pääses Ismayilova läinud aasta maikuus vabadusse ning sama aasta novembris nimetas BBC ta üheks inspireerivamaks ja mõjukamaks naiseks.

Üllatav kohtumine Ahmadoviga

Ismayilova tabas Ahmadovi esmalt telefoni teel. Jättis endast mulje kui kullerist ja teatas, et Ahmadovile on välismaalt kiri. Vestluse käigus selgus, et Ahmadov ei ole enam *offshore*'i Hilux direktor, kuid vajadusel võib uuele juhatusele kirjad kohale viia, sest hoiab nendega ühendust.

Ahmadoviga kohtus Ismayilova järgmisel päeval. Danske dokumentides kinnitas ju Ahmadov, et on tegelik kasusaaja firmades, mis hiljem hakkasid hiigelsuuri summasid liigutama. Aga kes on Ahmadov tegelikult? Ta on registreeritud valijaks põgenikele mõeldud asunduses, kuigi tema tagasihoidlik elamine asub mujal. *Offshore*-firmasid esindanud Ahmadov on hoopis lihtne põgenik Mägi-Karabahhist.

Kusjuures aadressil, mille Ahmadov märkis Danskele vajalikes dokumentides Polux Managementi ja Hiluxi asukohaks, tegutses Ahmadovi sõnul varem pank nimega Tekhnikabank, millega käis Hiluxil koostöö. Napist jutuajamisest Ismayilovaga tuli välja, et nüüdseks on Ahmadov seotud Gunaybankiga.

Miks käidi välismaal?

Danske panga eksjuhi Aivar Rehe sõnul kohtusid töötajad klientidega kolmandates riikides regulaarselt, finantsinspektsioon tõstatab aga küsimuse, kas sellega võiks tegeleda panga peakontor.

Rehe ütleb praegu, et mitteresidentidega tegelenud üksuse töötajad külastasid kliente regulaarselt nii Venemaal, Ukrainas kui ka Aserbaidžaanis.

"Külastuse raames tehti ka kliendi tuvastamine. See on standardne panganduse nõue ja tegevus," räägib Rehe.

Finantsinspektsiooni juht Kilvar Kessler selgitab, et pangad on kasutanud agendisüsteemi ja seda eriti varakamate klientide puhul, teenuste osutamiseks nii Eestis kui ka mujal. Sel juhul hindab järelevalve, kas see vastab finantsturu reeglitele ja mis riske see pangale toob.

"Küsimus on, kas filiaal peaks teenuseid osutama kolmandates riikides või peaks see toimuma panga peakontorist," märgib Kessler.

Meedia küsimused ehmatasid

Versobanki suvel juhtima hakanud Aivo Adamson avaldas, et tema alluvuses, kuid varem Danskele Bakuus kliente värvanud Oksana Lindmets palus nõu pärast meedia küsimusi.

Lindmets keeldus eelmisel nädalal vastamast ajakirjaniku küsimustele Danske klientide värbamise ja Bakuus käimise kohta.

Adamson nendib, et pärast meedia huvi tuli Lindmets tema jutule. "Tuli rääkis ise oma loo ära," lausub Adamson. "Inimene tegi ilmselt oma tööd. Nii, nagu ta mulle rääkis, tundus see täiesti normaalne protsess."

Adamson märgib, et kliendihaldurid värbavadki kliente. "Millised olid panga protseduurid seda tehes, seda ei oska ma kommenteerida," lisab ta. "Teie küsimus peaks olema rohkem Aivar Rehele suunatud."

Adamson lausub, et andis Lindmetsale soovituse: "Kui sa tunnetad, et oli midagi, mis läks viltu, siis tuleb sellest rääkida." Adamson selgitab, et Lindmets ei tohi rääkida klientidest, kuid võiks selgitada Danske toonaseid protseduure.

Mida Lindmets otsustas? "Ta pidi mõtlema kogu selle asja üle järele. Inimene oli väga endast väljas ja närveeris ja ma ei hakanud teda ristküsitlema."

miljardite pööritajaid värbas

MIS ON MIS

Aseri pesumasina *offshore*-peategelased

Hilux Services LP

Registreeriti 26.03.2013 Šotimaal Glasgow's asuvasse sviiti
Avas Danske Eestis konto: 01.05.2013
Konto avamise füüsiline koht: Aserbaidžaani pealinn Bakuu
Peamine tegevusala konto avamise dokumentide järgi: ehitusmaterjalid, toiduained
Ettevõtte esindaja ja väidetav tegelik kasusaaja: Maharram Ahmadov (sündinud 1965)
Konto avamisel määratud limiidid: päevane 2 miljonit eurot, nädalane 5 miljonit eurot
Konto avamisel märgitud arvatav käive: kuus 10 miljonit dollarit, aastas 120 miljonit dollarit
Konto avamisel märgitud arvatavad äripartnerid: Pary International Inc (Šveits), Clipsal Middle East FZC (Araabia Ühendemiraadid), OOO Henkel Rus (Venemaa) – tegelikud tehingud nende firmadega olid marginaalsed
Danske Eesti esindaja Bakuus: Sabina Taghiyeva
Kliendihaldur ehk panga esindaja kliendilepingus: Oksana Lindmets
Kuni 2014. aasta lõpuni Eesti Danske kontol pööritatud summa: 1,5 miljardit dollarit

LCM Alliance LLP

Registreeriti 09.02.2012 Suurbritannias Hertfordshire'is asuvasse sviiti
Avas Danske Eestis konto: 29.02.2012
Konto avamise füüsiline koht: Aserbaidžaani pealinn Bakuu
Peamine tegevusala konto avamise dokumentide järgi: ehitusmaterjalid, samuti ehitustehnika
Ettevõtte esindaja ja väidetav tegelik kasusaaja: Emil Aliyev
Konto avamisel määratud limiidid: päevane 500 000 dollarit, nädalane 1 miljon dollarit
Konto avamisel märgitud arvatav käive: kuus 500 000 kuni 700 000 dollarit, aastas 5 miljonit dollarit
Konto avamisel märgitud arvatavad äripartnerid: Brava Metals DMCC (OAEF), OOO Ozon-A (Venemaa), Kai Cheng Trading Co. Ltd. (Hiina)
Danske Eesti esindaja Bakuus: Sabina Taghiyeva
Kliendihaldur ehk panga esindaja kliendilepingus: dokument puudu
Kuni 2014. aasta lõpuni Eesti Danske kontol pööritatud summa: 812 miljonit dollarit

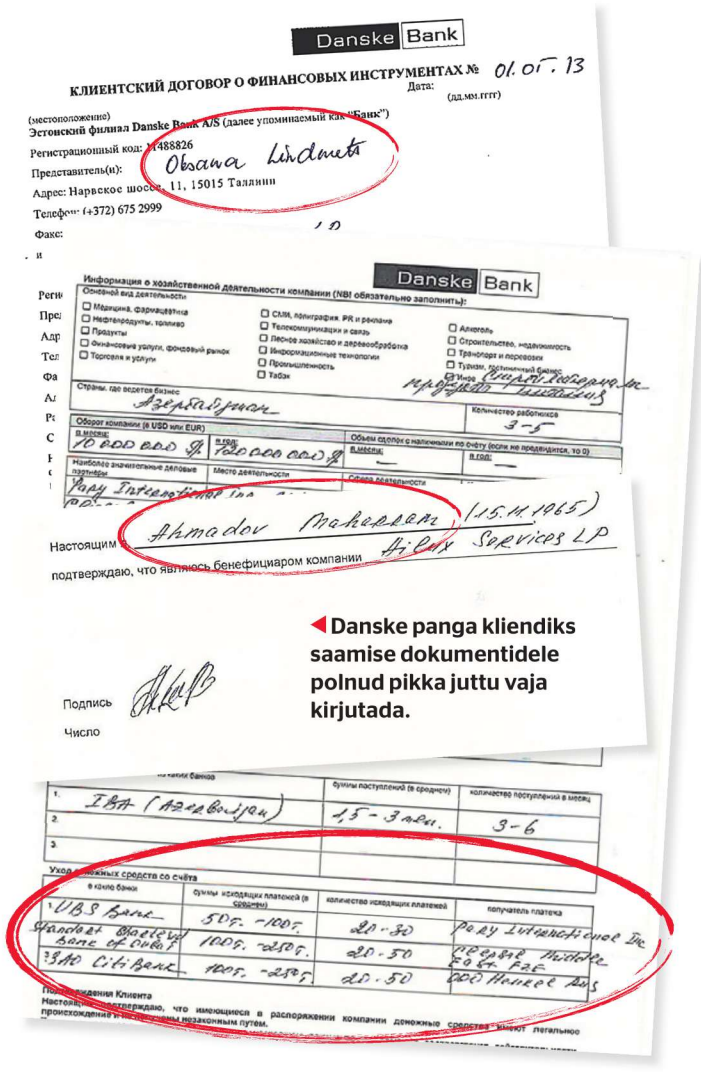

Danske panga kliendiks saamise dokumentidele polnud pikka juttu vaja kirjutada.

Polux Management LP

Registreeriti 26.03.2013 Šotimaal Glasgow's asuvasse sviiti
Avas Danske Eestis konto: 01.05.2013
Konto avamise füüsiline koht: Aserbaidžaani pealinn Bakuu
Peamine tegevusala konto avamise dokumentide järgi: ehitusmaterjalid, meditsiiniseadmed
Ettevõtte esindaja ja väidetav tegelik kasusaaja: Maharram Ahmadov
Konto avamisel määratud limiidid: päevane 2 miljonit eurot, nädalane 5 miljonit eurot
Konto avamisel märgitud arvatav käive: kuus 10 miljonit eurot, aastas 120 miljonit eurot
Konto avamisel märgitud arvatavad äripartnerid: Arash Medical Company Ltd. (Aserbaidžaan), Arab Ticaret Ltd. (Türgi), Marchesa Holding LLC (USA)
Danske Eesti esindaja Bakuus: Sabina Taghiyeva
Kliendihaldur ehk panga esindaja kliendilepingus: Oksana Lindmets
Kuni 2014. aasta lõpuni Eesti Danske kontol pööritatud summa: 248 miljonit dollarit

Metastar Invest LLP

Registreeriti 08.06.2009 Suurbritannias Birminghamis
Avas Danske Eestis konto: 05.10.2009
Konto avamise füüsiline koht: Aserbaidžaani pealinn Bakuu
Peamine tegevusala konto avamise dokumentide järgi: investeerimine
Ettevõtte esindaja ja väidetav tegelik kasusaaja: Elvin Shirinov
Konto avamisel määratud limiidid: päevane 500 000 dollarit, nädalane 2,5 miljonit dollarit
Konto avamisel märgitud arvatav käive: kuus 700 000 dollarit, aastas 10 miljonit dollarit
Konto avamisel märgitud arvatavad äripartnerid: Metpoint Madencilik A.S (Türgi), Stonex Madencilik A.S (Türgi), Vatan Madencilik A.S (Türgi)
Danske Eesti esindaja Bakuus: Oksana Lindmets
Kliendihaldur ehk panga esindaja kliendilepingus: Oksana Lindmets
Kuni 2014. aasta lõpuni Eesti Danske kontol pööritatud summa: 313 miljonit dollarit

NORRISON
EESTI kvaliteetrõivaste disain ja tootmine / ESTONIAN quality garment design and manufacturing
norrison.ee
@norrison

toimetaja Viivika Rõuk
tel 667 0111
toimetajad@aripaev.ee

Danske Banki Eesti filiaali peamaja, kus ulatusliku rahapesu ees silmad kinni pandi. FOTO: ANDRAS KRALLA

STATISTIKA

Aserbaidžaanist laekunud summad sööstsid lakke

Aserbaidžaani kontodelt Eesti kontodele laekunud dollarimaksete summa mld eurodes

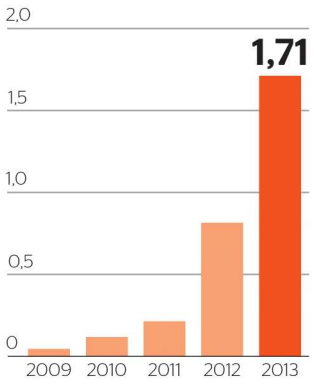

Andmed on vaid aastani 2013, kuna pärast seda muutus vastavate andmete raporteerimine pankadele vabatahtlikuks.

ALLIKAS: EESTI PANK

RAHAPESU

Rehe juhitud Danske oli offshorkade paradiis

Äsja Äripäevas avalikustatud Aserbaidžaani võimuladvikuga seostatavate hämarate miljardite pesumasinas kasutati sadakonda *offshore*-omanikega Briti ettevõtet, kes omavahel Danske Banki Eesti filiaalis avatud kontode kaudu üle miljardi euro põrgatasid.

Iga *wannabe*-rahapesija, kes on ostnud mõne jälitamatu Briti LP või LLP, vajab siiski ka kartmatut rahvusvahelist panka, kes on valmis nende tegude ees silmad sulgema, ent see pole paraku kuigi suur väljakutse.

Finantsblogi nakedcapitalism.com

MARGE VÄIKENURM,
PIRET REILJAN
aripaev@aripaev.ee
Äripäev

Nii liikus suur osa skeemi rahast Danske Banki Eesti filiaalis avatud kontode vahel – nii maksja kui ka saaja kontod asusid Eesti Danskes. Et need tehingud ja nende tegijad lausa karjusid rahapesu ohust, pole isegi võhiku jaoks raketiteadus, rääkimata pangast, kes allub rangetele rahapesu tõkestamise reeglitele.

Raha pööritasid nimelt värskelt asutatud ja kattuvatele nn postkasti-aadressidele registreeritud Briti juriidilised kehad ehk LLPd ja LPd, kel olid ka kattuvad *offshore*-firmadest omanikud (vt nimekirja kõrvallehel). Maksete selgitused olid pea eranditult stiilis "vastavalt lepingule/arvele ehitusmaterjalide/seadmete eest".

Kuidas Eestis tegutsevas pangas sellist tegevust paari-kolme aasta vältel ei märgatud või kes teadlikult silmad kinni pigistasid, on vastuseta.

Kellel lasi Eesti Danske raha pööritada?

Süüvides firmade rägastikku, mille kontodel Eesti Danskes segamatult raha pööritati, selgub, et nii mõnigi osaline on tuttav juba varem avalikkuse ette kistud skeemidest, näiteks OCCRP, Postimehe jt avalikustatud Vene-Moldova rahapesuskeemist. Tuleb välja, et massiivse rahapesumasina ülesehitamine on väga lihtne ja toimub jõuka ja lugupeetud Suurbritannia aukliku ärireeglistiku toel. Kui lisada siia lugupeetud pangad, kes superskeemidel toimuda lasevad, ongi rahapesijate paradiis valmis.

Üks skeemile omane nähtus on Suurbritannias registreeritud LLP ehk Limited Liability Partnerships. Tegemist on äriühinguga, mille registreerimine Suurbritannias on imelihtne. Piisab ankeedi täitmisest, kuhu tuleb anda üles vähemalt kaks ettevõtte omanikku ehk partnerit. Ent ei maksa arvata, et need omanikud peavad olema midagi enamat kui tühipaljas õhk.

Skeemis kasutati ka Šotimaale registreeritud LPsid, millel aruandluskohustus sisuliselt puudub.

Peidus omanikud

Aserbaidžaani pesumasinas kasutatud Briti firmade omanikud on *offshore*-paradiisside ettevõtted, olgu see paradiis siis Belize, Marshalli saared, Šeišellid vm. Seejuures oli ühe *offshore*-partneritest firmapaari omanikuks 29 Briti LLPsid, isegi kümneid.

Offshore-omanikega Briti firmadele üles ehitatud masinavärk töötab tõhusalt. Briti LLPsid iseloomustab, et direktoriks võib samuti *offshore*-firma märkida. Mõistagi pole selliste *offshore*-paradiisides registreeritud omanike puhul jälgegi tegelikest kasusaajatest. Kui üldse, figureerivad dokumentides esindajad ja direktorid, kelle nimel võib olla sadu kuni tuhandeid äriühinguid ja kes on vaid pärisomanike maskid.

Hiljuti lükkasid britid käiku uue registri, kus ideaalis peaksid kõik LLPd avaldama oma tegelikud kasusaajad. Tõsi, selle registri nõudmistesse on juba eos läbikukkumine sisse kirjutatud. Nimelt tuleb avaldada 25% või suurema osaluse tegelikud omanikud, teiseks on võimalik registrisse kirjutada, et LLPga seoses puudub isik või juriidiline isik, keda registreerida. Viimase puhul puuduvad aga vastupidise tõestamiseks hoovad ja nii saavad läbipaistmatud LLPd edasi toimetada. "Igatahes ei ole selle uue registri eesmärk võtta rajalt maha umbes 9000 läbipaistmatut LLPd, mis näevad välja täpselt nagu rahapesu seadeldis," võtab olukorra kokku finantstaustaga blogijate lehekülg nakedcapitalism.com, kus avatakse rahapesuskeemide tagamaid.

Sadu firmasid räämas putkas

Kui eelnevalt tõdesime, et LLPde partnerid tihtipeale kattuvad, siis samal moel kattu-

Würth AS on oma ala juhtiv Saksamaa tööriistade, auto- ja kinnitustarvikute hulgimüüja Eestis. Ettevõte kuulub rahvusvahelisse kontserni ja on esindatud rohkem kui 80-nes riigis ning 2016 aasta käive oli 12 miljardit EUR-i. Eesti Würthis töötab 170 inimest.

ASi Würth esindused üle Eesti vajavad oma meeskondadesse lisaks

TEHNILISE TAIBUGA müügiesindajaid

Tallinna, Valga, Pärnu, Jõhvi, Keila, Paide piirkondadesse

Kandidaatidelt eeldame rõõmsat meelt ja tahet töötada müügialal, autojuhiloa olemasolu, vähemalt keskharidust, tehnikahuvi ning suhtlemistasandil vene ja riigikeele oskust. Kasuks tuleb müügitöö (platsitöö) kogemus ja elukoha lähedus müügipiirkonnale.

Pakume väga häid töötingimusi ja boonuseid (platsitöö puhul ametisõiduk). Lisandub motiveeriv palgasüsteem, mis võimaldab teenida korralikku palka. Katseaja palk on 1000 eurot.

Tööaeg on argipäeviti 08.00–17.00

Eesti Würthi tööle tulles leiad toimiva meeskonna, kes on orienteeritud kasvule ja arengule. Seiklejatel palun mitte tülitada!

WÜRTH

CV palume saata hiljemalt 23.09.2017
aadressil: personal@wuerth.ee,
www.wuerth.ee

Palun lisada PIIRKOND, kuhu kandideerite.

PANE TÄHELE

Saage tuttavaks firmadega, mis osalesid rahapesus

Vaata, millised Aseri pesumasina *offshore*-omanikega osalised Danske Eesti kontodel raha põrgatasid.

Aserite pesumasinas pearolle mänginud Hilux Services LP, LCM Alliance LLP, Metastar Invest LLP ja Polux Management LPga tehinguid teinud peidus omanikega Briti ettevõtted kasutasid selleks Danske Banki Eesti filiaalis avatud kontosid. Avaldame järgnevalt need firmad.

Summad, mis liikusid *offshore*-omanikega kehadest eelnevalt nimetatud nelja firma kontole, ulatusid mitmesaja miljoni dollarini, välja kanditi neisse aga tunduvalt suurem summa – üle miljardi.

Firmad on sorditud *offshore*-omanike järgi. Pane tähele, et kaneli skeemi võtmefirmat ise kuulusid samadele *offshore*-omanikele, mida võrgustikus kasutati (nimekirjas paksus kirjas).

Solberg Business Ltd ja Akron Resources Corp (Briti Neitsisaared):
Hilux Services LP, Polux Management LP, Faberlex LP, Pakart LP.
Exponet GMBH ja Astrocom AG (Seišellid):
LCM Alliance LLP, Bondwest LLP, Overmond LLP, KG Commerce LLP, GFG Export LLP, Rider Import LLP, Credilex LLP, Standline Sales LLP, Dartley Capital LLP, Supramark Export LLP, Contratech Sales LLP, Bergfox Alliance LLP, Lightfold Experts LLP, Captron Merchants LLP, Dexport Universal LLP, Mobila LLP, Overton Sales LLP, Bonwest Industrial LLP, Hillstar Complex LLP, Danbell Import LLP, Toolmark Products LLP, Digimark Merchants LLP, Bentcard Import LLP, Delmoore Express LLP.
Ostberg Ltd ja Kenmark Inc (Dominica saar):
Avromed Company LLP, Bonwill Projects LLP, Crosspark Lines LLP, Riverlane LLP, CNL Universal LLP, Brandhold Alliance LLP, Roblex Merchants LLP, Tronlux Ventures LLP, Nextmark Sales LLP, Nordland Development LLP, Adana Trade LLP, GTW Export LLP, Datville United LLP, Extrafield LLP, Euroex Commercial LLP, Metrex Projects LLP, Festival Sales LLP, SDT Trade LLP, Delfront Import LLP.
Eurointer AG ja Bridgepoint AG (Seišellid):
Richfield Trading LP, Wildpark Sales LP, Brenton Business LP, Luxborg LP.
Mils Union Ltd ja Mils Consulting Ltd:
Rasmus LP.
CEO Corona Ltd ja RMI Proxy ja Secretary Ltd või M&S Basic Ltd (Marshalli saared):
Moloney Trade LLP, Datemile Alliance LLP, Rusmedizd Trade LLP.
Integrex Ltd ja Corporex Ltd (Belize):
Cityport Contracts LP, General Trade LP, Sanberg Eurotrade LP, Interwest LP.
Syten Group Ltd ja Pintox Systems Ltd (Marshalli saared):
Infocar Trade LLP, Arba Management LLP, Cayrest Export LLP.
AFK Business Management Ltd ja Lancaster Management Association Ltd (Seišellid):
Vassa Impex LLP, Teoline Business LLP.
Ireland & Overseas Acquisitions Ltd ja Milltown Corporate Services Ltd (Belize):
Lota Sales LLP, Boninvest LLP, Infocrest LLP, Frontwell Company LLP, Orderville LLP, Carlex Technology LLP, Logilux LLP, Stylemax Company LLP, Pilotex Import LLP, Solitex Sales LLP, Cambell Universal LLP, JLS Products LLP, Highcorp Worldwide LLP, Jetmax Contracts LLP, Firstwood Alliance LLP, Croftlink Export LLP, Willrock United LLP, Mondotech LLP, Dellwood Sales LLP, Solidstar Worldwide LLP.
Partnerid Altimex Ltd ja Crestberg Ltd (Dominica):
Martex Sales LLP, Carlpool LLP, Buildco Supplies LLP.
Luxhold Ltd ja Rainhold Ltd (Seišellid):
Intraway Alliance LLP, Lakemont Projects LLP, Unionstar Trade LLP, Widemark Capital LLP, Granston Sales LLP, Unicont Industrial LLP, Richboro Projects LLP, BHW Projects LLP, Dockwood Alliance LLP.
Harris Overseas Ltd ja Sky Management Company Ltd (Vanuatu):
Moya Engineering LLP, Dallas import LLP.
Advance Developments Ltd ja Corporate Solutions Ltd (Belize):
Metastar Invest LLP,Rikas Export LLP, Sover Development LLP.
Inhold Ltd (direktor tuntud variisik Stan Gorin), Multhold Ltd (direktor kurikuulus Läti variisik Erik Vanagels):
Globecom Trade LP, Cartfield Trade LP.
Uus-Meremaale registreeritud ettevõtted, mille taga on variisikud Inta Bilder (Läti) ja Petr Zika (Küpros):
LGS Commerce Ltd, Streamford Worldwide Ltd, Jetfield Networks Ltd.

Sellesse keskmisse valgesse majja Inglismaa väikelinnas Potters Baris oli registreeritud hulk firmasid, mille kontodelt käis läbi hiiglaslikke summasid. FOTO: GOOGLE STREET VIEW

vad ka LLPde registreerimise aadressid. Kõnealuses skeemis on üks populaarsemaid aadresse postkast Inglismaa Hertfordshire'i väikelinnas, Viljandist veid suuremas Potters Baris. Google Maps näitab, et sadu aktiivseid (ja veelgi enam firmade prügikasti läinud) LLPsid on registreeritud Potters Bari kahekorruselisse hoonesse, mis näeb välja nagu suvaline trööstitu putka, ent kuhu registreeritud firmad on ainuüksi meie käsitletavas skeemis liigutanud sadu ja sadu miljoneid dollareid.

Olgu öeldud, et Potters Bari aadress figureeris peale Aserbaidžaani pesumasina ka Deutsche Banki rahapesuskandaalis, milles pööritati miljardeid.

Lisaks kasutati skeemis veel mitut üksnes formaalsuste täitmiseks dokumentidesse toksitud aadressi, näiteks postkaste Inglismaal Birminghamis või Šotimaal Glasgow's. Populaarne oli ka pisike Kariibi mere saar Dominica, sekka ka Vanuatu aadresse, et pilt mitmekesisem oleks.

Vaatamata kõigile kirjeldatud tunnustele ei olnud kümnetel ja kümnetel LLPdel probleeme avada lühikese aja jooksul konto Eesti Danskes ja pööritada paari aasta jooksul pööraseid rahasummasid. Nagu nakedcapitalism.com-i blogijad nendivad, siis "iga *wannabe*-rahapesija, kes on ostnud mõne jälitamatu LP või LLP, vajab siiski ka kartmatut rahvusvahelist panka, kes on valmis nende tegude ees silmad sulgema, ent see pole paraku kuigi suur väljakutse". Tõesti – paraku polnud see väljakutse ka Eestis.

On paslik nentida, et näiteks USA välisministeeriumi koostatud ülevaates "peamistest rahapesu riikidest" on Eesti kolmandas ehk monitooritavate riikide listis, samas kui näiteks Läti on esimeses ehk peamiste mureriikide nimekirjas. Nende kahe vahele jääb veel keskmiselt muret tekitavate riikide nimistu. Danske Banki Eesti filiaali pikaaegne kasutamine ulatuslikuks rahapesuks Eesti mainele kindlasti head ei tee.

Aserbaidžaani pesumasina töötamise ajal Danske Banki Eesti filiaali juhtinud Aivar Rehe rääkis Äripäevale, et pangas oli kõik korras ja rahapesuvastane kaitse toimis. Temaga ei nõustunud aga finantsinspektsioon, rahapesu andmebüroo ja isegi mitte emapank. Eks enda eest kõneleb enim fakt, et mõne aasta jooksul pesti läbi Eesti Danske vähemalt 4,5 miljardit dollarit hämarat Venemaalt ja Aserbaidžaanist tulnud raha.

KÜBERKAITSE

Turvarisk 750 000 ID-kaardi kohal

"Meie jutt on täna tõsine," ütles peaminister Jüri Ratas turvariski-teemalist pressikonverentsi sisse juhatades. Välismaa teadlaste avastatud risk on väga ulatuslik ning see puudutab vähemalt 750 000 kaarti.

Eile kutsuti kriisi selgitamiseks kokku pressikonverents, kus osalesid PPA juht Elmar Vaher, peaminister Jüri Ratas, ettevõtlusminister Urve Palo ja RIA juht Taimar Peterkop.
FOTO: ANDRAS KRALLA

URMO ANDRESSOO, MÄRT BELKIN
aripaev@aripaev.ee
Äripäev

Ratase sõnul on tegu senini tõsiseima häirekellaga, millega ID-kaardi üle 15aastase ajaloo jooksul oleme pidanud kokku puutuma. Risk on aga senini teoreetiline, rõhutas ta. "Saame öelda, et kellegi digitaalset identiteeti kuritarvitatud ei ole," ütles peaminister. Kuigi tehnikud on tõestanud, et matemaatiliselt on võimalik süsteemi sisse murda, pole riigi infosüsteemi ameti (RIA) peadirektori Taimar Peterkopi sõnul nad leidnud ühtegi moodust rünnaku korraldamiseks.

Turvariskist andis rahvusvaheline teadlaste grupp riigi infosüsteemi ametile teada 30. augustil. Riski all on alates 2014. aasta 16. oktoobrist välja antud ID-kaardid, sealhulgas e-residentidele väljastatud tunnistused. Varem väljastatud 650 000 ID-kaardiga muresid pole, kuna tollal kasutati teistsugust kiipi.

Praegu teada oleva informatsiooni järgi pole vigane ei ID-kaardi kiip ega ka tarkvara, vaid probleemid tekivad nende kahe koostöös. Teatud tingimustel on võimalik olukorda manipuleerida nii, et kurjade kavatsustega häkker saab PIN-koodidest kõrvale pääseda.

Peterkop rääkis, et asjast teada andnud teadlased ei uurinudki iseenesest ID-kaarte, vaid kiipe, mida on üle maailma kasutuses üle miljardi. Juhtumisi kasutab seda kiipi ka meie isikutunnistus. RIA peadirektor ütles, et kiibitootja poole praegu näppu ei viibutata ega süüdlasi ei otsita. See ei tähenda ettevõtlus- ja infotehnoloogiaminister Urve Palo sõnul muidugi, et kahju hüvitamist Eesti ei taha.

"Kahjunõuded tulevad ka," ütles ta. Praegu läheb põhirõhk aga asjade korda saamisele.

> **Astume rea samme, et seda turvariski ei oleks võimalik Eesti ID-kaardi ründamiseks kasutada ka tulevikus.**
>
> **riigi infosüsteemi ameti peadirektor Taimar Peterkop**

Pole kurikaelte kätte langenud

Mõnevõrra lootustandvamaks teeb olukorra see, et esialgu pole riik tuvastanud ühtegi juhtumit ning kõik riskid on teoreetilised ja kellegi digitaalset identiteeti pole turvariski abil kuritarvitatud.

Ka majanduslikult ei pruugiks kõikide isikutunnistuste ründamine olla kuigi mõistlik. Nimelt tuleks võimalikel kurjategijatel iga ID-kaarti rünnata eraldi. Kui pahategijad tahaksid endale kõigi 750 000 kaardi andmeid, kuluks selleks hiiglaslik hulk arvutusvõimsust, aega läheks aastaid ning kuluks umbes 60 miljardit eurot.

"Kõik ID-kaardiga tehtud toimingud kehtivad ja astume rea samme, et seda turvariski ei oleks võimalik Eesti ID-kaardi ründamiseks kasutada ka tulevikus," ütles Peterkop.

Täpsemalt sulges amet ID-kaardi avaliku võtmete andmebaasi, kuna ilma avalikku võtit teadmata ei ole võimalik Peterkopi sõnul antud turvariski kaardi ründamiseks kasutada.

E-teenused ei kao kuhugi

Ratas kinnitas, et kõik e-teenused jäävad püsima ning Eesti jääb e-riigiks. "Ei pea kurssi muutma, ohtudele tuleb vastu seista, need ära lahendada ja siis edasi minna," rääkis ta pressikonverentsil. Ratas märkis, et tema kasutab igapäevatoimingutes ID-kaarti edasi. Sama ütles ka Peterkop, kes lisas, et kui tal reedel tütar sündis, tegi ta registreerimistoimingud just ID-kaardi abil.

Kõiki, ehk umbkaudu pooltteist tuhandet e-teenust osutab riik edasi. Ka kõiki panku on riskidest teavitatud ning rahaasjade ajamisel mingeid muutusi ei toimu. Politsei- ja piirivalveamet jätkab ID-kaartide väljastamist ning taotluste vastuvõtmist. Samuti jätkub senisel kujul e-residentsuse programm ja senini antud digiallkirju üle tembeldada ei tule.

Küll aga tõdes politsei- ja piirivalveameti peadirektor Elmar Vaher, et ID-kaardi taotlejad peavad olema valmis vastama lisaküsimustele. "See on üks meede, mida me teoreetilise riski maandamiseks juba oleme ette võtnud," selgitas ta.

Ratas ütles, et valitsus soovitab kõikidel kasutajatel riskide maandamiseks ümber lülituda mobiil-ID peale, mida kõnealune risk Taimar Peterkopi sõnul ei ohusta. Ratase sõnul on telekomifirmadega konsulteeritud ja nad on kinnitanud, et on võimelised kõiki mobiil-ID taotlejaid teenindama.

Vastused peame leidma ise

"Eesti digitaalne ühiskond kasutab maail-

PANE TÄHELE

Valimiste kohal küsimärk

Selge löögi all on aga oktoobris toimuvad kohalike omavalitsuste valimised. Nimelt ei pruugi teoreetiline turvarisk ekspertide sõnul selleks ajaks neutraliseeritud saada, kui kohalike omavalitsuste volikogude valimised toimuvad. Lõpliku otsuse selle kohta, kas e-valida saab või mitte, teeb oktoobrikuu alguseks vabariigi valimiskomisjon. Komisjon koguneb asja arutama täna.

Sülearvuti Dell Vostro 3568
15,6" HD (1366x768) matt ekraan, Intel Core i3-6006U protsessor, 4GB DDR4 operatiivmälu, 500GB Kõvaketas, Intel HD 520 graafika, DVD-kirjutaja, Aku 4 cell, WiFi, 2x USB3.0, USB2.0, VGA, HDMI, Bluetooth 4.0, Microsoft Windows 10, kaal: 2,18 kg, garantii 3 aastat!
Parim VALIK
499€ 419.-
Kuumakse alates: 14€/24 kuud

Sülearvuti Dell Inspiron 3552
15,6" HD (1366x768) WLED Glare ekraan
Intel Pentium N3710 protsessor
Intel HD graafika, 4GB operatiivmälu,
500GB kõvaketas, HDMI, DVD-kirjutaja
Aku: 4 cell, kaal: 2,19kg
Microsoft Windows 10 64bit
499€ 379.-
Kuumakse alates: 13€

Sülearvuti Asus VivoBook R416NA
14,1" FHD (1920x1080) matt ekraan
Intel Pentium N4200 protsessor
Intel HD505 graafika
4GB operatiivmälu,
128GB SSD ketas
Kaal 1,5kg,
Microsoft Windows 10
549€ 459.-
Kuumakse alates: 15€

Sülearvuti Lenovo V110
15,6" HD (1366x768) WLED matt ekraan
Intel Core i5-6200U protsessor,
Intel HD graafika
4GB DDR4 operatiivmälu
128GB SSD ketas, DVD-kirjutaja,
kaal 2,1kg
Nordic asetusega klaviatuur
Microsoft Windows 10
599€ 499.-
Kuumakse alates: 17€

Sülearvuti Asus X556UQ
15,6" FHD (1920x1080) WLED matt ekraan,
Intel Core i5-7200U protsessor
nVidia GeForce GT940MX graafika
4GB DDR4 Operatiivmälu
128GB SSD + 500GB ketas
BT, HDMI, VGA, Microsoft Windows 10
799€ 695.-
Kuumakse alates: 22€

iTshop Arvuti-, büroo- ja hobikaubad
25 aastat alates 1992

Rakvere:	Rakvere:	Pärnu:	Tallinn:	Jõhvi:	Tartu:	Viljandi:	E POOD
Müük ja hooldus	Jaemüük	Müük ja hooldus	Müük ja hooldus	Müük ja hooldus	Müük ja hooldus	Müük ja hooldus	24H
Rägavere tee 37	F.G. Adoffi 11	Papiniidu 5A/1	Väike Paala 1	Narva mnt. 5	Turu 45B	Kivi 2	www.itshop.ee
Tel. 322 3456	(Kroonikeskus)	(Sillakeskus)	(Siemensi maja)	(Bussijaama vastas)	(Sepa keskus)	(Leola ärikeskus)	Tel. 443 3141
Mob. 51 30 349	tel. 322 5410	Tel. 443 3141	tel. 601 0000	Tel. 335 6253	tel. 731 0737	tel. 433 3122	Mob. 50 94 085
Mob. 52 79 490	Mob. 50 23 380	Mob. 51 01 416	Mob. 52 65 690	Mob. 51 77 755	Mob. 52 25 504	Mob. 50 10 689	epood@itshop.ee
rakvere@itshop.ee	krooni@itshop.ee	parnu@itshop.ee	mustikas@itshop.ee	johvi@itshop.ee	tartu@itshop.ee	viljandi@itshop.ee	

mas uuenduslikke tehnoloogiaid. Uute tehnoloogiatega kaasnevad mugavused, kuid paraku alati ka riskid. Oluline on, kuidas võimalikke ohte avastatakse ja välditakse," ütles Peterkop.

Ta rõhutas, et Eesti digiühiskond on unikaalne ja sellepärast pole praeguse juhtumi lahendamisel midagi üheltki teiselt riigilt üle võtta või kellegi kogemusest õppida – väljakutse on maailma kontekstis pretsedenditu. Austrias, kus pandi analoogse probleemi valguses ID-kaardid kinni, ei tuginenud kaartidele ühegi teenuse kasutamine. Eesti ühiskonda mõjutaks sertifikaatide sulgemine aga väga tugevasti, möönis Peterkop.

Ka Urve Palo viitas, et kriisis võib olla oma positiivne noot. Ta juhtis tähelepanu, et kui Eesti vastu toimusid kümmekond aastat tagasi ulatuslikud küberrünnakud, siis saadi sellega hakkama ning lõpuks muutus Eesti tugevamaks. Juurde tuli spetsialiste ja samuti asutati NATO küberkaitsekeskus Eestisse.

Peaminister Ratas kinnitas, et igal juhul informeeritakse kõiki välispartnereid. Eesti kuvandit see tema hinnangul ei kõiguta, vaid näitab meid pigem tugevana. "Eesti on e-lahendustele olnud väga avatud ja me oleme olnud selle üle väga uhked," rääkis ta.

Töö lahenduse leidmiseks käib

Ratase sõnul on sajad spetsialistid reedest saati töötanud lahenduse leidmise kallal. RIA peadirektori kinnitusel on ka esmased lahendused riskide maandamiseks leitud. Kuigi ta möönis, et pressikonverentsi ajaks ei oldud veel probleemi juurpõhjuseni jõutud, on amet veendunud, et nad teavad lahendust. "See, kuidas me selle väljakutsega toime tuleme, on osa meie e-riigi arengu ajaloost. Olen kindel, et saame sellega hästi hakkama," sõnas ta. Nimelt on RIA välja töötamas tarkvara, mille abil saab inimene ise nii-öelda kaugteel potentsiaalse ohu likvideerida.

Ka Elmar Vaher viitas, et lahenduse leidmiseks on kaasatud Eesti parimad eksperdid. "Umbes kahe kuu jooksul suudame taaskord välja anda ja viia olemasolevad 750 000 ID-kaarti veel tugevamale turvatasandile," kinnitas ta ja lisas, et eesmärk on mure lahendada võimalikult kiiresti.

Jüri Ratas kinnitas, et kui probleemi lahendamiseks on tarvis lisainimesi või -raha, siis valitsus on valmis neid eraldama.

Vea lahendamisel koordineeritakse tööd teiste sama kiibi kasutajatega. Lahendusi otsib ka Gemalto nime kandev kiipkaartide tootja, mis praegu Eesti isikutunnistusi valmistab. Ehkki Šveitsi firma ja Eesti suhted on uue hankevaidluse tõttu veidi jahedad, on koostöö konstruktiivne.

Suhetesse lõi kiilu PPAkorraldatud riigihange, millega otsiti ID-kaartide, digitaalsete isikutunnistuste ja elamisloakaartide tootjat. Amet kuulutas ligi 40 miljoni eurose hanke võitjaks Prantsuse firma Safran Morpho, kuid otsusega polnud rahul dokumenditootjad Gemalto/Trüb AG ja Oberthur Technologies, kes selle vaidlustasid.

PPA otsuse tühistanud halduskohus leidis, et amet ei põhjendanud loogiliselt ja jälgitavalt võitja valikuprotsessi. Politsei- ja piirivalveameti identiteedi ja staatuste büroo juhataja Margit Ratnik ütles aga toona, et kohtuvaidlus keskendus turvaelementide hindamise küsimusele. "PPA on seisukohal, et dokumenti ei tee turvaliseks mitte turvaelementide arv, vaid nende koostoime. Selline eksperdihinnang on igal juhul mingis osas subjektiivne ja tugineb dokumendiekspertide kogemusele," selgitas Ratnik.

TÖÖTURG

Iga neljas töötaja teab kolleegide palka

Iga neljas eestlane teab vähemalt osa kolleegide palgataset, selgus CV Keskus.ee uuringust. Ühtlasi selgus, et lätlased teavad töökaaslaste palgataset paremini kui eestlased.

CV Keskus.ee andmed näitavad, et 37,9% Eesti töövõtjatest teab vähemalt osa kolleegide palgatasemeid, mis on mõnevõrra madalam näitaja kui Lätis, kus vastav näitaja on 40%. Täielikult läbipaistvaks pidas oma tööandja palgasüsteemi 9,3% vastanutest.

Palkade avalikustamine võiks mõjuda tööturule tervendavalt, ütles CV Keskus.ee Baltikumi kommunikatsioonijuht Henry Auväärt pressiteate vahendusel, kuna muudaks tööturu läbipaistvamaks ja vähendaks ka probleemset soolist palgalõhet. "Kindlasti põhjustaks see aga ka tugevamat palgasurvet, kuna hiljutine CV Keskus.ee ja Palgainfo Agentuuri tööturuuuring näitas, et rahulolematus põhipalgaga on kasvanud 39%-le," selgitas Auväärt.

39%

CV Keskus.ee ja Palgainfo Agentuuri tööturu-uuringus osalejaist ei ole oma põhipalgaga rahul.

Ta lisas, et tööpakkumisi sirvides näib, et tööandjad avaldavad järjest julgemalt pakutavaid palgavahemikke – igal neljandal CV Keskuses avaldatud tööpakkumisel on olemas info pakutava palga kohta. Avaldatud palganumbrite alusel on praegu enim võimalik teenida müügi- ja transpordisektoris, kus pakutav palk ületab 4000 euro piiri," lisas Auväärt.

Kõige läbipaistvam on palgasüsteem riigi- ja avalikus sektoris – rohkem kui pooled küsitlusele vastanuist teadsid vähemalt osa kolleegide palkasid. Ka iga teine haridusvaldkonna töötaja ja vähemalt 40% assisteerimis-, ehituse ja kinnisvara-, finants-, müügi- ja tervishoiusektori töötajatest teadis osa kolleegide palgataset. Kõige vähem on aga kursis oma kolleegide palgatasemetega infotehnoloogia-, toitlustuse ja transpordisektori töötajad.

ÄRIPÄEV.EE

KINNISVARA

Rootsi investeerimisfirma võttis sihikule Baltikumi ärimajad

Rootsi investeerimisfondi East Capitali endine investeeringute haldur East Capital Explorer on nüüd Eastnine ning uue kuue all peitub ka uus, teritatud strateegia – Baltimaade pealinnade parim ärkinnisvara.

URMO ANDRESSOO
urmo.andressoo@aripaev.ee
Äripäev

Erinevalt Baltikumi ärikinnisvaraturul domineerivatest fondidest pole Eastnine'i tegevjuhi Kestutis Sasnauskase sõnul ettevõttel mingisugust lõpptähtaega, millal turul asjad kokku pakkida.

Intervjuus Äripäevale rääkis Sasnauskas, miks East Capitalist lahku löödi ning mis põhjused paistavad numbrite poolest kehva esimese poolaasta taga.

Muutsite hiljuti ettevõtte strateegiat ja liigute selles suunas, et Eastnine'ist saaks puhtalt kinnisvaraga tegelev ettevõte. Jah, Eastnine'ist saab puhtalt kinnisvaraga tegelev ettevõte. Ümberkorralduse üks osa on see, et müüme maha kõik oma pikaajalised varad ja otsime võimalusi osta kinnisvara otse. Praegu koosneb meie portfell kinnisvarast, sularahast, kahest investeeringust East Capitali fondidesse ja teistest varadest, nagu Melon Fashion Group ning veel teistest fondidest. Pikapeale plaanime kõik ümber suunata otsestesse kinnisvarainvesteeringutesse.

HIND

Riivas kriisiaja taset

Eastnine'i (varasem East Capital Explorer) aktsia hind Rootsi kroonides

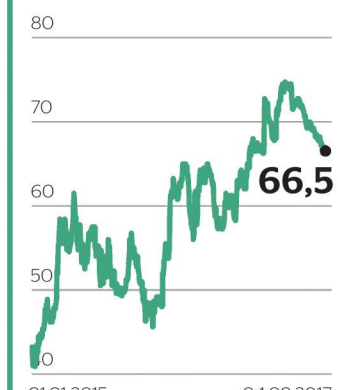

ALLIKAS: BLOOMBERG

Fondide juurde tulles hindame veel olukorda. Fond number kaks on juba deinvesteerimisel. Müüsime Leedus Go-9 ostukeskuse (ettevõte teenis projektilt 15% tootlust – toim), seega pikapeale saame raha kätte senini suletud investeeringutest.

Miks otsustasite kinnisvarale keskenduda? Arvame, et kinnisvara pakub praegu Balti riikides parimat tootluse-riski vahekorda. See on ühtlasi palju likviidsem võrreldes otseinvesteeringute tegemisega erafirmadesse. Oleme üritanud teha palju rohkem tehinguid *private equity*'s kui enne, kuid Baltikumis on raske niivõrd suurt hulka kapitali laiali jaotada. Need investeeringud tõid meile küll head tootlust, kuid leiame, et kinnisvara tootluse-riski vahekord on paremini paigas.

Meil on pikaajaline strateegia – keskendume parimates asukohtades asuvatele büroopindadele. Praegu domineerivad turul fondid, mille eluaeg on piiratud. Meie oleme esimesed, kes tulevad turule nii-öelda väga pikaajalise perspektiiviga.

Kui pikk on teie pikk perspektiiv? Igavene (naerab).

Igavik on pikk aeg. Lihtsalt öeldes, me ostame, et hoida. Seetõttu oleme väga kannatlikud – ootame häid võimalusi. Praeguseks oleme loonud võrdlemisi tugeva positsiooni Vilniuses. Oleme oluline tegija, omame seal 50 000 ruutmeetrit *premium*-büroopinda. Soovime ehitada samasugused nii Riias kui ka Tallinnas. Ärge aga küsige mult, milliseid pindu kavatseme osta.

Aga kui palju olete Riias ja Tallinnas ringi vaadanud? Analüüsime kindlat numbrit investeerimisvõimalusi. See hoiab ja ongi hoidnud mind kogu selle aasta väga hõivatuna. Oleme turul väga aktiivsed.

Lõpetasite mullu suhted East Capitaliga, kelle all olite senini tegutsenud, ning lõite täiesti eraldi keha. Miks otsustasite lahkuda East Capitalist? Sellega alustas East Capital, kuid otsus koostöö lõpetada oli ühine. Mingisugust draamat selle ümber ei olnud. Meie ettevõtte algne idee oli juhtida kõiki East Capitali likviidseid fonde. 2008. aasta majanduskriis muutis meie tegutsemise raskeks, seega pidime ka toimimisstrateegiat paar korda vahetama. Samuti tekitas ettevõtte struktuur turul palju küsimusi, mille pärast kaupleb firma aktsia oluliselt madalamal tasemel, kui oleks võinud. Üks aktsia hinna tõstmise meede oligi luua täiesti

▲ **Eastnine'i tegevjuhi Kestutis Sasnauskase sõnul pakub kinnisvara Balti riikdies parimat tootluse-riski vahekorda.** FOTO: VERSLO ŽINIOS

> **Meie algne idee oli 2018. aastal IPO korraldada, mida ongi edasi lükanud rubla nõrgenemine. See enam võimalik ei ole.**
>
> **Eastnine'i tegevjuht Kestutis Sasnauskas Venemaal äri ajamisest**

SAVISAARE PROTSESS

Sõõrumaa poeg kohtus: Savisaar

MARI METS
mari.mets@aripaev.ee

Koos endise Keskerakonna esimehe, Tallinna linnapea ametist tagandatud ja altkäemaksusüüdistusega kohtu all oleva Edgar Savisaare naabritega andis eile Savisaare protsessil tunnistust ka Urmas Sõõrumaa poeg Tõnis Sõõrumaa.

Tõnis Sõõrumaa sõnul on tema ainsad rahalised suhted Edgar Savisaarega olnud seotud tema üürikorteriga. Ta ütles, et Edgar Savisaart ta otseselt ei tunne, nad on kohtunud vaid mõnel üksikul korral. Samuti ei tunne ta enda kinnitusel ühtegi protsessil süüdistatavat ärimeest.

"Rotermannis on mul üürikorter, kus härra Edgar Savisaar üüris minult üürikorterit. 1. august 2013 oli meil üürileping sõlmitud ja aasta aega see kehtis. See tuli minu isa poolt. Ta mainis, et otsitakse üürikorterit ja vaatas igal pool ringi," rääkis Sõõrumaa.

Üürilepingu eest tasuti Sõõrumaa sõnul sularahas. "Meie kaastöötaja Priit Põld tõi üüriraha, mina vormistasin standardpaberi, et olen kätte saanud. Et oleks märk maas ja vormistatud. Teise poole andsin talle, ma eeldan, et see jõudis üks hetk Savisaarele."

Leping nägi Sõõrumaa sõnul ette, et arveldamine käib sularahas ja kõik oli alati tähtajaks makstud.

2013. aasta suvel eelmiste kohalike omavalitsuste valimiste eel märkis Savisaar oma elukohaks Rotermanni kvartalis asuva Tõnis Sõõrumaale kuulunud korteri, kuna Tallinna linnapeana taas Tallinnas kandideerimiseks vajas ta sissekirjutust Tallinna linnas.

Eile käisid tunnistusi and-

eraldi, ennast ise juhtiv ja konkreetse strateegiaga ettevõte, mitte toimida nii-öelda kolmanda osapoolena, kes East Capitali investeeringuid juhib.

Üks probleem oli ka see, et meil oli varaklasside seis väga kirju, mis tegi analüüsimise keeruliseks. Seetõttu tahtsimegi keskenduda ühele segmendile ja strateegiale, et investorid saaksid meid paremini mõista.

Kokkuvõtteks – eesmärk oli asju lihtsustada ja pilt klaarimaks saada? Absoluutselt. Muutust peegeldas päris kõvasti ka aktsia hinna tõus – pisut üle 50 Rootsi krooni pealt 70 kroonile. Praegu kaupleb aktsia Rootsi börsil 67 krooni juures. Meie NAV (fondi osaku puhasväärtus – toim) aktsia kohta on 92 Rootsi krooni ümber. Aktsia on endiselt alahinnatud, kuid kõvasti vähem kui enne. Töötame aktiivselt, et see nii-öelda õige hinna juurde tuua.

Mida tähendab ettevõtte nimi Eastnine? Läänemere ümber on üheksa riiki. Sellest võib ühtlasi välja lugeda, et tulevikus näeme potentsiaali kasvada ka teistele turgudele.

Aasta esimeses pooles kaotas ettevõte 2,7 miljonit eurot. Miks nii? Tegu on meie varade väärtuse langusega, mida peamiselt mõjutab rubla nõrgenemine. Meie Venemaa investeering Melon Fashion Group on näidanud fantastiliselt häid tulemusi, see on stabiilsem ja kasvava käibega, kuid aruandluse jaoks nii-öelda tõlgime kõik eurodesse.

Kas rubla langus ja poliitiline olukord nii Venemaal kui ka lääne ja Venemaa vahel teile muret ei tekita? Meile on tähtis, et ettevõtted, kuhu investeerinud oleme, toimivad hästi. Rubla ja valuuta kõikumisega peab lihtsalt elada oskama. Sellised suured kõikumised ei ole muidugi positiivsed kellelegi, kes Venemaal äri ajab. Meie algne idee oli 2018. aastal IPO korraldada, mida ongi edasi lükanud rubla nõrgenemine. See enam võimalik ei ole, aga me ei välista, et IPO lähitulevikus toimuda ei võiks.

Mis on peamine väljakutse, mis ettevõtet ees ootab? Ümberstrukuteerimine. Meil tuleb väga intensiivne üleminekuaasta. Samuti on meil palju vahendeid, mida investeerida kavatseme. Muidugi ka investoritele atraktiivse tootluse pakkumine. Arvan, et kinnisvaraturg Baltikumis on kuumenemas. Usume, et oleme väga konkurentsivõimelised – meil on paljude teistega võrreldes madal kulustruktuur ning samuti oleme turul pikaajaliste plaanidega.

maksis mulle üüri sulas

KES ON KES
Tõnis Sõõrumaa

Eesseisvateks valimisteks koos Edgar Savisaarega ühise valimisliidu loonud Urmas Sõõrumaa Šveitsis elav poeg (31). **Kuulub** isa mitme firma juhatusse ja on ka koos oma nooorema venna Ander Sõõrumaaga näiteks turvafirma U.S. Invest nõukogu liige ja Urmas Sõõrumaale kuuluva Rotermanni kvartali arendusfirma Rotermann City OÜ nõukogu liige. **Talle kuulub** ka 50% osalus ettevõttes OÜ Maria, mille teine osanik on Ann Letner.

Ettevõtja Urmas Sõõrumaa poeg Tõnis Sõõrumaa (pildil) üüris Edgar Savisaarele Rotermanni kvartalis korterit. FOTO: ANDRES PUTTING / EKSPRESS MEEDIA

mas ka Savisaare Hundisilma talu naabrid Are ja Maiga Niilikse, kes sattusid prokuratuuri huviorbiiti, kuna nende kulud on ületanud nende ametlikke tulusid.

Are Niilikse oli ametis Savisaarele kuuluvas OÜs Fixor Holding, kus ta pidi tegema enda sõnul kõike.

"Olen küll raamatuid tassinud, küll mida iganes," kirjeldas Are Niilikse. Palka maksti talle Savisaare firmast pangaülekandega, oma tööandjaks nimetas ta firma juhatuse liiget Erki Savisaart. Niilikse kinnitas, et abitööde eest Hundisilma talus pole Savisaar talle sularahas kunagi tasunud.

Naaber: kõik on deklareeritud

Are Niilikse abikaasa Maiga Niilikse aitas aastate eest abitöödega Hundisilma talus, olles sõlminud lepingu OÜga Karia. See ettevõte kuulub võrdsetes osades Ülle Johansonile ja Karl-Erik Kiiplile. Ülle Johanson käis Niilikse sõnul läbi Vilja Savisaarega. "Ma olin seal tööl siis, kui perenaine oli seal Vilja Savisaar," lausus ta.

Oma tulude kohta ütles Maiga Niilikse, et kuna ta ise kasvatab taimi ja mees tegeleb puutöödega, on ta raha nende tegevuste pealt kokku kogunud ja säästuks pangaarvele pannud. Ta kinnitas, et kõik tulud on ka deklareeritud.

Tunnistajapingis astus üles ka Savisaare lasteraamatu "Jõuluime" illustraator Kirsti Jahilo, kes sõlmis 2014. aasta sügisel oma firma OÜ Sulg ja Kaabu alt lepingu jällegi Savisaare firmaga Fixor Holding OÜ, mille juhatuses on Erki Savisaar. Lepingu järgi pandi paika illustratsioonide eest tasumine Jahilo ettevõtte arvele kolmes-neljas jaos.

Otsime oma meeskonda puhastustööde kogemustega
TÖÖDEJUHATAJAT
Kandideerimiseks ootame sinu CV-d aadressil **info@cleanplanet.ee**

CLEAN PLANET

TARTU	7 330 605, 5556 6313 Võru mnt 3, tartu@cleanplanet.ee
TALLINN	670 6006, 5553 0440 Pirni tn 12, tallinn@cleanplanet.ee
RAKVERE	3 278 443, 507 1974 Tallinna mnt 21, rakvere@cleanplanet.ee
PÄRNU	5344 0551 info@cleanplanet.ee

www.cleanplanet.ee

SAMI tänavapuhastusharjad
Lisavarustuses ka veesüsteem.
Sobivad ideaalselt tööks tänavatel, ehitusplatsidel, parklates jne.
Harjad töölaiusega 2,2 ja 2,7 m
Koppharjad töölaiusega 1,8 ja 2 m

SAMI MASINAKESKUS
Edasimüüja Eestis:
SAMI MASINAKESKUS OÜ
SAUE 76505, Tule 20
Tel. 528 2732, 521 8462
VALGA 68204, Petseri 40
Tel 524 1759

toimetaja Viivika Rõuk
tel 667 0111
toimetajad@aripaev.ee

SEADUS

Korteriühistute seadus: mis muutub ja kas ikka paremaks?

Kas uuel aastal kehtima hakkav korteriühistute seadus on selgem, lihtsam ja läbipaistvam või hoopis ebademokraatlik ja muudab ühistud sõjatandriks? Äripäeva küsitletud spetsialistid ühist keelt ei leia.

Uuel aastal jõustub korteriomandi- ja korteriühistuseadus, mille kõige olulisem muudatus on see, et kõigi korteriomandite valitsemine hakkab toimuma korteriühistu kaudu.

Korteriühistust saab see, kes korteriomandite kaasomandi valitsemist korraldab. Advokaadibüroo Cobalt kinnisvara- ja ehitusõiguse partneri Liina Linsi selgitusel tähendab see, et kõik, mis pole korteriomandi omanike eriomand, jääb kaasomandina korteriühistu valitseda (koridorid, pööningud, keldriruumid, kommunikatsioonid jms). "Nii peaksid kaduma vaidlused näiteks selle üle, kes teenusepakkujatega lepingu sõlmib: lepingupartner on sellistel puhkudel korteriühistu," märkis ta.

Linsi tõdes, et uus regulatsioon annab hea võimaluse, et korteriomandite omamine ja valitsemine oleks selgem, lihtsam ja läbipaistvam. Ta andis Äripäeva sõsarlehele Delovõje Vedomosti ülevaate tähtsamatest muudatustest.

ÄRIPÄEV.EE

▲ **Korteriomanikku, kes enda äraolekul kütte välja lülitab, saab edaspidi korrale kutsuda.** FOTO: RAUL MEE

PANE TÄHELE

Mis muutub?

1. Korteriühistu asutamine on lihtsam. Korteriühistul ei pea olema põhikirja, korteriühistu tekib nii-öelda seaduse alusel ehk niipea, kui korteriomandid on kantud registrisse. Juba olemasolevate ehk teisisõnu registrisse kantud korteriomandi omanike jaoks on oluline, et kui seaduse jõustumise hetkeks pole moodustatud korteriühistut, siis alates seaduse jõustumisest tekib korteriomandite valitsemiseks korteriühistu ning senise korteriomanike ühisuse õigused ja kohustused lähevad üle korteriühistule.

2. Mitte igal ühistul ei pea olema juhatust. Juhul kui korteriomandeid on kuni kümme või kui hoone kõik korteriomandid kuuluvad ühele isikule, ei ole korteriühistu juhatus vajalik ning sellisel juhul esindavad omanikud ühistut ühiselt.

3. Nõudeid omanike vastu saab lihtsamalt sisse nõuda. Kui korteriomandi omanik on jäänud ühistule võlgu majandamiskulude eest, võib ühistu nüüdsest arvestada sellega, et nimetatud kohustuste täitmine on tagatud pandiõigusega (ilma et vastav õigus isegi registrist nähtuks). Kui korteriomand on koormatud ka hüpoteekidega, siis olenemata sellest on ühistul siiski võimalik oma nõue maksma panna – arvestama peab üksnes sellega, et pandiõiguse suurus ei saa olla rohkem kui korteriomandi eelmise majandusaasta majandamiskulude summa. Nimetatud regulatsiooni kehtestades analüüsiti, kas taoline pandiõigus võiks hiljem saada takistuseks elamuaseme-laenu saamisel pankadest, kuid leiti, et kuna pandiõiguse suurus on selgelt piiritletud ning kehtib kõikide korteriomandite puhul, ei saa see mõju olla oluline.

4. Koosoleku otsustusvõimelisus muutub. Praegu on põhimõte, et korteriühistu liikmed saavad ilma koosolekut kokku kutsumata otsuseid vastu võtta vaid tingimusel, et kõik ühistu liikmed on otsusega nõus. Uuest aastast tuleb arvestada, et niisugused otsused kehtivad, kui nende poolt on hääletanud enam kui pool kõigist korteriomandi omanikest. Muutub ka kord, kuidas saavad korteriomaja omanikud otsustada ehituslike ümberkorralduste tegemist kaasomandi puhul. Kui kehtiva korra järgi on selleks vajalik kõigi omanike nõusolek, siis edaspidi piisab vähemalt enam kui poolest häältest, eeldusel et neile kuulub enam kui pool kaasomandi suurusest.

> **Konflikti korral on korteriomaniku või vähemuses korteriomanike ainuke võimalus oma huve kaitsta kohtus.**

5. Korteriühistute tegevus muutub läbipaistvamaks. Ühelt poolt saavad kõik ühistu liikmed õiguse saada teavet ühistu tegevuse kohta ja tutvuda kogu ühistut puudutava dokumentatsiooniga, teiselt poolt on ühistu võetavad laenud nähtavad korteriühistute registris. Regulatsioon puudutab nii neid laene, mis võetakse uuest aastast, kui ka varasemaid. Nende registreerimiseks on ühistutel aega järgmise aasta lõpuni. Kui laenud jäävad sisse kandmata, vastutavad juhatuse liikmed isiklikult tekkida võiva kahju eest.

6. Mõned uued kohustused korteriomanikule. Näiteks on igal omanikul kohustus hoida oma korteris sellist temperatuuri ja õhuniiskust, mis tagab kaasomandi eseme, st sisuliselt kogu hoone säilitamise ja teiste korterite kasutamise nende otstarbe järgi ja ilma ülemäärase kulutuseta. Seega on võimalik edaspidi korrale kutsuda korteri omanikku, kes kokkuhoiu huvides enda äraolekul korterist kütte välja lülitab.

KOMMENTAAR

See seadus on ebademokraatlik

VLADIMIR VAINGORT
majandusteaduste doktor

Tavalise korteriomaniku vaatevinklist ei too uus seadus kõige levinumates suhetes korteriühistuga ühtegi parendust, aga mõnel juhul teeb regulatsiooni halvemaks.

Kõige olulisem, milles uus seadus pole sammukestki taganenud kehtivast, on see, et vähemuse huvid pole korteriühistus kaitstud. Seadusi läbib arusaam, et demokraatlik otsustamine on enamuse eelis. Seadusandja pole arvestanud, et praktikas on sadu näiteid, kuidas korteriühistu juhatus omistab endale lihtsate manipulatsioonivõtetega näilise enamuse ning heidab kõrvale väiksema osa korteriomanike arvamused. Uues seaduses on enamuse vägivalla praktikat vähemuse üle tugevdatud, sest suuremate korterite omanikud omavad ülekaalu väikeste korterite omanike üle.

Jaanuaris jõustuv seadus on ebademokraatlik ega näe ette mitte mingeid mehhanisme kompromissi saavutamiseks korteriühistutes. Konflikti korral on korteriomaniku või vähemuses korteriomanike ainuke võimalus oma huve kaitsta kohtus.

Jaanuaris jõustuv seadus muudab ühistud võitlustandriks ilma igasuguse seadusliku võimaluseta kompromissiks. Seega on seadus eos halb, kuid see on seadus ja seni, kuni ei muutu seadusandjate koosseis, tuleb seda täita. Kahjuks.

KAITSETÖÖSTUS

Eesti saab hakata ise relvi tootma

MÄRT BELKIN
mart.belkin@aripaev.ee

Kaitseministeerium sai valmis eelnõu, mis annaks Eesti kaitsetööstusele õiguse remontida, ümber ehitada ja valmistada sõjarelvi ning laskemoona. Sektori esindaja sõnul on muudatusi hädasti vaja, sest praegu annab Eesti lihtsalt hulga tulust teistele riikidele ära.

Eile kaitseministeeriumist teistele ministeeriumitele kooskõlastamiseks saadetud eelnõu annaks ettevõtjatele õiguse vedada, ladustada, remontida, ümber ehitada ja ka valmistada sõjarelvi, laskemoona, lahingumoona ja muud sõjarelvadega seotud kaupa.

Kaitseminister Jüri Luik rääkis ministeeriumi pressiteate vahendusel, et kaitsevägi ja kaitseliit saaksid plaani jõustumisel hakata relvade hooldust ja remonti tellima Eesti ettevõtjatelt. Mõistagi registreeritaks säärast kaupa käitlevad isikud ja nende üle tehtaks karmi järelevalvet.

Praegu ongi Eestis olukord, kus kõige klassikalisemat relvatööstust – relvad, moon ja lõhkeaine – ei saa Eestis püsti panna, sest kõik on lihtsalt seadusega keelatud, rääkis Eesti Kaitsetööstuse Liidu juht Ingvar Pärnamäe.

▲ **Kaitsetööstuse liidu juhi Ingvar Pärnamäe sõnul on praegu relvatootmine võimatu.** FOTO: RAUL MEE

Kaotus riigi jaoks

"Oleme kaitsetööstuse sektoris ühe piirkonna, mis on muu hulgas see kõige klassikalisem kaitsetööstuse valdkond, ära piiranud. Keegi sellest ei võida, aga Eesti riik kindlasti kaotab," lisas Pärnamäe.

Näiteks tegutseb Eesti Arsenali nime kandev tööstus, mis teeb külgmiine. Praeguse seaduse järgi saavad nad küll kõik komponendid siin valmis teha, aga lõplik kokkupanemine on Eestis illegaalne. Seetõttu läheb töö viimane ots Soome ja Poola ning Eesti kaotab tulu, märkis Pärnamäe.

Näiteid on teisigi – kui taskutanki tootev Milrem tahab seda näiteks eemalt juhitava relvasüsteemiga katsetada, siis ei tohi nad aktiveeritud süsteemi enda territooriumil isegi hoida, rääkimata testimisest või tootmisest.

"See kõik pärsib kaitsetööstused võimalusi. Eesti riigil jääb mingi tulu saamata ja ettevõtted ei saa tegutseda. Anname tulu teistele riikidele ning ostame hiljem kalli raha eest asjad välisriikidest sisse," võttis kaitsetöötuse liidu juht asja kokku.

Ettevõtjatel on asja vastu tema sõnul suur huvi ning kõik ootavad, et seadusemuudatus ära tehtaks. Liidu liikmetest firmade seas mullu tehtud küsitlus näitas, et kui relvade käitlemine lubada, tekiks siia juurde umbes 150 uut töökohta ning saavutataks käibe maht 60 miljonit eurot aastas. Tegu on muidugi prognoosiga, ent Pärnamäe sõnul näitab see selgelt potentsiaali ja huvi.

"Tooksime juurde ühe võimaluse Eesti majandust arendada," rääkis kaitsetööstuse liidu juht. See võiks teoreetiliselt kaasa aidata ka välisinvesteeringutele, kuna praegu ei saa üksi välisfirma Eestisse teha näiteks laskemoonatehast, isegi kui soov oleks suur.

Pärnamäe märkis, et Eestis on pikki aastaid arutatud ning muu hulgas ka kaitseministeeriumiga läbi räägitud, et meil võiks olla mingit tüüpi laskemoonavabrik, mis kriisi- või sõjaolukorras Eesti riiki aidata saaks.

Praegu aga saaks see tekkida ainult kaitseväe territooriumile, ent tööstuslik tootmine poleks võimalik. "Ei saa iga liini juurde mingit kaitseväelast seisma panna, nagu praegu seadus ette näeb," rääkis ta.

Nimelt saab iseenesest asju teha ka praegu, ent sellega tuleb kaasa hiigelkogus paberimäärimist – asi peab toimuma armee territooriumil, kaitsevägi peab juures olema ning asja valdama ja haldama.

Probleemid hooldamisega

Lisaks tööstuslikule tootmisele saaksid Eesti erafirmad võimaluse ka kaitseväe soetatud varustust remontida ja hooldada. See on samuti väga oluline ning kasulik võimalus kõikidele, kuna kaitseväel endal pole Pärnamäe sõnul nii palju ressurssi, et kõige keerulisemat tüüpi varustust hooldada.

Kaitsetööstuse liit ootabki, et kaitseministeeriumis algatatud eelnõu menetlemine käiks võimalikult kiiresti. "On räägitud, et see võtab veel mitu kuud aega. Aga mida kiiremini me saaksime selle tehtud, seda kasulikum Eesti majandusele," rääkis liidu juht Pärnamäe.

MAKSEHÄIRED

Ehitus- ja kinnisvarafirmad jäävad võlgu

Aasta esimese poole seisuga on võlgu iga kaheksas väikeettevõte, teatas Creditinfo Eesti AS, kusjuures silma torkavad ehitus- ja kinnisvaraettevõtted.

Äriühingutest, mille keskmine töötajate arv on 10–49 inimest, on maksuvõlgade ja maksehäiretega ettevõtete osakaal vastavalt 12,3 ja 5,0 protsenti, seisis pressiteates. Pressiteate järgi hüppasid 35,6% ettevõtete omavahelised võlasummad, jõudes 32,7 miljoni euro tasemele. Silma torkasid enim ehitussektori ligi neljakordne ja kinnisvaraalase tegevuse 3,2kordne maksehäirete summade kasv.

ÄRIPÄEV.EE

Äripäeva raamatuklubi UUDISED

MAAILMA PARIMAD ÄRIRAAMATUD

SEPTEMBER 2017

Adam Grant: harjutamine teeb meistriks, aga see ei loo midagi uut

Adam Grant on ärialal üks tänapäeva tunnustatumaid arvamusliidreid. Thinkers50 on nimetanud ta üheks 25st maailma kõige mõjukamast juhtimismõtlejast. Ta on ka üks tänavuse Nordic Business Forumi peaesinejaid.

Foto: George Lange

Adam Granti raamat „Originaalsus" innustab looma. See õhutab välja astuma äri ja edu kohta kehtivatest tavaarusaamadest ning paneb mõtlema isegi selle peale, mis üldse on edu eeldused. Adam Grant võtab maha mingi sõnul seletamatu pinge ja ütleb, et viivita, aga õigel ajal ole kohal ja tegutse.

ILMUB 20. SEPTEMBRIL

Elari Tamm
Eesti Ettevõtluskõrgkool Mainori õppejõud, juhtimiskoolitaja ja -blogija

Adam Grant toob lugejate ette pildid loovusest, riskide võtmisest ja sadu näiteid edukatest ja mitte nii edukatest äridest. Raamat on jagatud peamiselt kolmeks osaks. Esimeses osas kirjeldab Adam uute ideede loomist ja nendega seotud riske. Sage on arusaam, et häid ideid on vähe. Adam toob välja uurimuse, millest ilmneb, et iga teine suudab suurel hulgal unikaalseid ideid toota, ent väga vähe on neid, kes oskavad häid ideid halbadest eristada. Me räägime palju kirest ja kirega tegutsemisest, mis on tähtis. Samas, kirest ainult ei piisa, vaja on ka tegutsemisplaani. Adam ütleb: "Peame mööda vaatama ideega seotud entusiasmist ja keskenduma täideviimisega seotud entusiasmile, mis väljendub tegudes."

Teise huvitava printsiibina tooksin välja autori kirjeldatud uurimuse, mis kummutab arvamuse, et ettevõtjad on suured riskijad. Tõsiasi on see, et edukad ettevõtjad on riske võttes palju mõõdukamad, näiteks lahkuvad nad enamasti oma palgatöölt ärisse viimasel minutil – alles siis, kui äri võtab juba tuure üles.

> **Adam viitab lugudele, mis näitavad, et hilinemine ja edasilükkamine võib hoopis aidata jätkusuutlikke firmasid rajada.**

Raamatu teine osa räägib originaalsete ideede ajastamisest ehk sellest, millal alustada. Suurepärane paradoksaalsus ilmneb just viivituse teemal. Kuigi me oleme harjunud, et tegutseda tuleb kohe ja eriti kriitiline on tegutsemine algusetapis, kui ideed on värsked, viitab Adam lugudele, mis näitavad, et hilinemine ja edasilükkamine võib hoopis aidata jätkusuutlikke firmasid rajada. See on üldteada, et viivitamine on loovmõtlejate ja mitmesuguste probleemide lahendajate seas levinud harjumus. Adam toob näiteks kaks ajaloo tuntuimat kõnet, mille pidasid Martin Luther King ja Abraham Lincoln, ning osutab sellele, kuidas viivitus ehk edasilükkamine andis nendele kõnedele tõeliselt intensiivse ja mõjusa maigu.

Raamatu kolmas osa on loovuse päralt. Lapsed on sündides loovad, tähtis küsimus on, kuidas loovust alles hoida ja arendada. Adam annab selged juhised loovuse vabastamiseks, ja seda nii laste kui ka täiskasvanute kontekstis. Näiteks tuleks kahelda enesestmõistetavuses ning genereerida senisest mitu korda rohkem ideid.

Kokkuvõttes on Adam Granti raamat suurepärane kogumik lugusid, inspiratsiooni ja uurimusi, mis innustavad originaalsust otsima ning midagi muutma. See raamat sunnib ennast kriitiliselt analüüsima. Adam kui organisatsioonipsühholoogia ekspert annab kindlasti ka päris hulga häid nõuandeid, mida juht saab kasutada oma organisatsioonide ja äride paremaks juhtimiseks.

Kommentaar

Originaalse mõtleja originaalne teos

Adam Granti "Originaalsus" on vaieldamatult üks möödunud aasta äriraamatute tippude tippe.

See raamat on pälvinud rohkesti auhindu, sealhulgas Suurbritannia juhtimisinstituudi (CMI) ja Briti Raamatukogu parima juhtimisraamatu auhinna ning Amazoni parima äri- ja juhtimisraamatu nominatsiooni. Pikka aega püsis see New York Timesi ja Amazoni müügiedetabelite tipus.

Oma eelmise raamatuga "Anna ja võta" ei toonud Grant avalikkuse ette mitte ainult uut põhjapanevat edu saavutamise teooriat, vaid määratles end oma põlvkonna ühe veenvaima ja provokatiivseima mõtlejana. Teda on nimetatud nüüdisaja Peter Druckeriks. Värskes raamatus on ta taas vastu võtnud maailmaparandamise väljakutse, kuid nüüd originaalsuse valguses. Miks kuulutada vastuvoolu ujudes uusi ideid ja väärtusi ning võidelda iganenud traditsioonide vastu? Kuidas algatada uusi ideid ja tegevusi, riskimata kõike kaotada? Kuidas vältida kollektiivmõtlemist?

Grant uurib oma värskes raamatus, kuidas head ideed ära tunda ning seda kuuldavaks teha, ilma et see põrkaks vastu võõristuse müüri, kuidas ehitada üles liitlaskond, valida tegutsemiseks õige aeg ning saada jagu hirmust ja kahtlustest. Raamatust leiab vastuse küsimustele, kuidas lapsevanemad ja õpetajad saavad lastes originaalsust kasvatada ning kuidas juhid saavad üles ehitada kultuuri, mis eriarvamusi soodustab.

Ta kummutab uuringutele tuginedes palju müüte ja toob esile huvitavaid seaduspärasusi. Selgub näiteks, et pere esimesel lapsel ja nn imelastel on väiksem tõenäosus tulla oma elus välja originaalsete lahendustega ning originaalsus ei tähenda tingimata, et tullakse ideega välja esimesena, tähtis on olla teistest erinev ja parem. Originaalsed inimesed tunnevad samu hirme ja kahtlusi, mida kõik teisedki. Neid eristab see, et nemad tegutsevad sellest hoolimata.

Signe Rummo
signe.rummo@aripaev.ee

reklaamitoimetaja Marina Altmaa
tel 667 0161
marina.altmaa@aripaev.ee

28. septembril 2017 Nordea Kontserdimajas

MAJANDUSKONVERENTS

Äriplaan 2018

Mõjuvõimsad, autoriteetsed ja aktiivsed Eesti ettevõtjad räägivad oma ootustest ja hirmudest 2018. aasta eelarve koostamisel.

Konverentsil esinevad:

Suurettevõtja ja investor	**Ain Hanschmidt**
Olerexi omanik	**Antti Moppel**
LHV Grupi asutaja ja suuromanik	**Rain Lõhmus** Äripäeva 2016. aasta ärimees
MarkIT asutaja ja juht	**Andres Agasild**
Rand & Tuulberg Grupi üks omanikke	**Raivo Rand**
Eesti Panga president	**Ardo Hansson**
Eesti Vabariigi peaminister	**Jüri Ratas**
Cleveron osanik ja juht	**Arno Kütt**
Uuetoa talu peremees	**Jaak Läänemets**
Ettevõtja ja kirjanik	**Armin Kõomägi**
investor ja kinnisvarafirma Ober-Haus asutaja	**Paul Oberschneider**
Investor ning Starship Technologiesi kaasasutaja ja tegevjuht	**Ahti Heinla**
Nordea ja DNB ühendpanga juht	**Erkki Raasuke**
ABC Grupi juht	**Jüri Vips**

Juba 500 juhti on pileti konverentsile ostnud!

Registreerimine veebis www.ariplaan2018.aripaev.ee või Marili Niidumaa marili@aripaev.ee

Korraldaja: Äripäev

Toetajad:

AJ Tooted, MarkIT, Moller Auto, Creditinfo, Coca-Cola HBC Eesti, Adapter, Aquaphor, Julianus Inkasso

toimetaja Vilja Kiisler
667 0169
vilja.kiisler@aripaev.ee

KOMMENTAAR

Talviku tardumine

Pärast seda, kui Artur Talvikust sai Vabaerakonna esimees, pole temast enam midagi kuulda.

See on kurb, sest formaalselt Vabaerakonda mitte kuuluv Talvik rikastas Eesti poliitilist maastikku viisil, millest aina ümmargusemaks, üheülbalisemaks ja üüratumalt igavaks muutunud poliitkultuuris oli ja on valusalt puudu. Tema karedakooreline korruptsioonivastane hoiak mõjus nagu värske tuulepuhang sumbunud ruumis, kus kõik igava koosoleku lõppemist oodates haigutust käeselja taha varjavad.

Talvik on ainuke korruptsioonikomisjoni juht, kelle nime avalikkus teab ja kes sellel ametikohal ka midagi ära tegi. Talviku ühemehebänd oli Vabaerakonna kaubamärk ning see märk käis täitsa hästi ka maailmavaate eest, mis pole siiamaani tahtnud mingit kindlamat kuju võtta.

Kuivast trennist ei piisa

Pruukis aga Talvikul korruptsioonikomisjoni esimehe kohalt lahkuda ja lasta ennast erakonna esimeheks ära valida, kui saabus vinduv vaikus. Enne krõbedalt korruptante kostitanud mees oleks nagu keele alla neelanud. Kõik need, kes lootsid, et vassijad ja vusserdajad nagu ennegi valusalt pihta saavad, on pidanud pettuma.

Noh, võib-olla on Talvik kuskil suvepikendusreisil või laseb enne sügisese hooaja käimatõmbamist niisama leiba luusse, aga seda ei oleks ta pidanud erakonna esimehena küll sündida laskma, et Vabaerakond kohalikud valimised vahele jätab. Kõik see "Vali inimene, mitte part"-jutt on nii tule-eile-meile, et võtab ohkama. Kahe tooli seadust võib pooldada ja mitte pooldada, aga ta kehtib, pole parata. – Tahate ära muuta? Siis peate vist võimu juurde pääsema, head vabaerakondlased.

Vabaerakonna arusaamist, et kohalikel valimistel peaksidki osalema ainult valimisliidud ja mitte erakonnad, on avalikkusele vahendanud Altosaared ja Ojangud, mitte Talvik ise. Seegi on rohkem selline sihitu jauramine. Valimisliidud on ka keelatud olnud, kahtlemata võib arutada, kumbapidi õigem on – aga kui erakond ei lähe valimistele mitte erakonnana, vaid pihustab ennast vabatahtlikult laiali liitude ja liidukeste vahel, siis paistab see kõrvalt vaadates kinnisilmi katuseservalt tühjusse sammumisena. Valimiskünnise ületamisega oleks probleeme nii või teisiti, aga kes enne mängu käed tasku surub ja ise kõrvale astub, ei pruugi järgmises ringis, riigikogu valimiste aegu, enam tänaseski vormis olla. Poliitikas kipub kuivast trennist väheks jääma.

VILJA KIISLER
ajakirjanik

Kes enne mängu ise kõrvale astub, ei pruugi järgmises ringis enam tänaseski vormis olla. Kuivast trennist kipub väheks jääma.

Äripäev

Peatoimetaja: Meelis Mandel
Väljaandja: AS Äripäev
Vana-Lõuna 39/1, 19094 Tallinn
telefon:
(372) 667 0195,
(372) 667 0222

Toimetus:
e-post: aripaev@aripaev.ee
tel: (372) 667 0111
Reklaamiosakond:
e-post: reklaam@aripaev.ee
tel: (372) 667 0105
Tellimine ja levi:
e-post: register@aripaev.ee
tel: (372) 667 0099
Tellimine internetis:
www.aripaev.ee/tellimine

Äripäeva tellija eelised – ostukeskkond privileeg.aripaev.ee ja soodsaim võimalus soetada Äripäeva raamatuklubi raamatuid.
Äripäev veebis: **www.aripaev.ee**
Trükk AS Kroonpress

Toimetus võtab endale õiguse kirju ja kaastöid vajaduse korral lühendada. Toimetus kaastöid ei tagasta. Kõik ajalehes Äripäev ja tema lisades avaldatud artiklid, fotod, teabegraafika (sh päevakajalisel, majanduslikul, poliitilisel või religioossel teemal) on autoriõigusega kaitstud teosed ning nende reprodutseerimine, levitamine ning edastamine mis tahes kujul on ilma ASi Äripäev kirjaliku nõusolekuta keelatud. Kaebuste korral ajalehe sisu kohta võite pöörduda Pressinõukogusse, pn@eall.ee või tel (372) 646 3363.

KOLUMN

Ajakirjandus on minu maal kuritegu

Aserbaidžaan ei pruugi teile palju tähendada. Läänes mäletatakse ehk kõige paremini meie südikat võitu Eurovisioonil või teatakse, et oleme ülemaailmsete jalgpalliturniiride valikmängudel lihtsad vastased. Riigis on naftat, asume Kaspia mere kaldal ning siin on 10 miljonit elanikku.

Kuid on ka teine pool. Ajakirjandus on minu maal kuritegu. Numbrid ütlevad kõik: Aserbaidžaani 158 poliitilisest vangist kümme on ajakirjanikud. Viimane sõltumatu uudisteagentuur Turan lõpetas eelmisel nädalal tegevuse.

Võimule vastu astumisel on kõrge hind. Mind šantažeeriti intiimsete videotega, mille salateenistus oli salvestanud minu enda kodus. Mind pandi mitme valesüüdistuse alusel vangi.

Aserbaidžaani režiimil on survestamiseks mõjuv põhjus. Sõltumatu meedia ja kodanikuühiskonna puudumine kindlustab korruptsiooni puutumatuse – eliit võib vabalt oma hotelle ehitada ja kaevandushuve edendada. Eliidi liikmed ei soovi, et neilt küsitaks, kust nende rikkus pärineb ja miks ei teeni riigi raha rahva huve.

Korruptsioon halvab hariduse ja tervishoiu, sellal kui riigi võimuperekond ja selle lähikondsed kuhjavad endale tavainimeste kulul varandusi.

Samal ajal võivad aktivistide vangistajad, rahva rõhujad ja kodanikuühiskonna halvajad puutumatult inimeste võimalusi ja vabadust röövida. Sealjuures on nad ikka veel piisavalt vabad ja võimsad, et repressioone jätkata. Nad investeerivad oma raha demokraatiasse, kus omandiõigust erinevalt Aserbaidžaanist ka tegelikult järgitakse. Nad lähevad läänemaailma riikidesse ja saavad kvaliteetset arstiabi, mida Aserbaidžaani inimestele ei võimaldata. Nende lapsed saavad hariduse välismaal ning naudivad muidki demokraatia vilju – neidsamu õigusi, mis nad on tavalistelt aseritelt ära võtnud.

KHADIJA ISMAYILOVA
Aserbaidžaani uuriv ajakirjanik

Valitsus ei suuda kõiki vaigistada, sest igas majas on tõemasin: tühi külmkapp.

Aserbaidžaani pesumasin võimaldab meil selle kleptokraatia toimimisviise lähemalt uurida. Mitte ükski minu ja mu kolleegide uurimistest ei toonud kaasa Aserbaidžaani valitsuse juurdlust. Vastupidi, ajakirjanikke hoopis karistati. Elmar Huseinov tapeti; mõned, nagu mina, pandi vangi. Ajakirjanike peksmine ja röövimine muutusid Aserbaidžaanis tavaliseks.

Kuid kõigest hoolimata on need, kes karistavad ajakirjanikke tõe avaldamise eest ja jätavad nad ilma põhiõigustest, demokraatlikes riikides teretulnud. Nad võivad vabalt reisida, investeerida, pangakontosid omada ja riigikassast varastatud rahaga tehinguid teha. Nende käsi suruvad riigijuhid, kelle maa organisatsioone ja partnereid Aserbaidžaanis jälitatakse ja ahistatakse.

Õige, aga asjatu?

Mis mõtet on siis tõe rääkimisel? Minult küsiti seda korduvalt just tol päeval, mil mulle määrati seitsme ja poole aasta pikkune vanglakaristus. "Mis mõtet on sellel, mida sa teed ja mille nimel sa kannatad?" küsis minult kohtusekretär. "Pole vahet, mida sa kirjutad, miski ei muutu," ütles vangivalvur. "Kõik, mida sa teed, on õige, aga asjatu," korrutas mu kongikaaslane, kui püüdsin leida viise, kuidas oma lugusid riskidest hoolimata vanglast välja smugeldada. Jah, vangla pole just optimistide kogunemispaik.

Aserbaidžaani inimesed, kelle hääled valimistel varastatakse, ei näe võimalusi muutusteks ning ei tunne, et rahvusvahelised institutsioonid neile tuge suudaksid pakkuda. Ühe dünastia püsiv ainuvõim näib olevat nende elu vältimatu tegelikkus. Riigi president päris võimu oma isalt ja nimetas asepresidendiks oma naise, kes saab teda vajadusel asendada. Enamik aseritest ei näe olukorrast väljapääsu ka järgmisel aastal toimuvates valimistes.

Aserbaidžaani valimised pole kunagi vastanud rahvusvahelistele standarditele. Euroopa Julgeoleku- ja Koostööorganisatsiooni vaatlusmissioonid avastasid eelmistel presidendi- ja parlamendivalimiste häältelugemistel ulatuslikke pettusi. Aserbaidžaani telekanalid – režiimi häälekandjad – näitavad aga välispoliitikuid ja lääne parlamentide saadikuid, kes kiidavad demokraatia taset Aserbaidžaanis.

Nagu näitab paljastatud rahapesuskeem, kulutab Aserbaidžaani valitsus praegugi, ajal, mil riigi peamise tooraine – nafta – hind langeb, endiselt tohutuid summasid, et osta ära Euroopa poliitikuid ja institutsioone. Režiim üritab leevendada inimõigustealast kriitikat, et hankida miljarditeni ulatuvaid rahvusvahelisi laene oma megaprojektide rahastamiseks. Sel moel püütakse pikendada režiimi eluiga.

Aserid pole naiivsed. Nad mõistavad, et lääne poliitikute ostmine on kulukas. Nad mõistavad ka seda, et Aserbaidžaani režiim üritab nii riigi sees kui ka väljaspool tõe levikut takistada.

Ent valitsus ei suuda kõiki vaigistada, sest igas majas on olemas üks tõemasin: tühi külmkapp. Aserid saavad üpris hästi aru, et meie paljastatud oligarhide varandus on kogunenud tavainimeste külmikute tühjuse arvel, ja tuleb aeg, mil vaesusest tulenev viha plahvatab.

KOMMENTAAR

Riik ei hüvita nurjunud rahapaigutust

Gildi investorite 10 miljoni euro suurune nõue järelevalve vastu oli senises Eesti kohtupraktikas uudne lähenemine, varem pole selliselt kahju nõutud.

Jättes kõrvale selle, et vastav menetlus lõppes hiljutise riigikohtu määrusega põhjusel, et nõue oli aegunud, tõstatas see täiesti eraldi küsimuse järelevalveasutuse vastutusest.

Jah, kui keegi põhjustab kellelegi kahju, siis peab kahju põhjustaja selle hüvitama. Ka riigi põhjustatud kahju kuulub hüvitamisele. Kas aga riikliku finantsjärelevalve kontekstis on võimalik rääkida kahju põhjustamisest isikutele, kes ei ole järelevalve all?

Vastus sellele küsimusele peitub seal, mida järelevalve teeb: sõltumatut riiklikku finantsjärelevalvet finantssektori stabiilsuse, usaldusväärsuse ja läbipaistvuse eesmärgil.

Päris elus on nende sõnade taga paljuski õigus lubada

SIIM TAMMER
finantsinspektsiooni õigusosakonna juht

Kui tädi Maali on võtnud investeerimisriski, siis ei ole kasum iga kord garanteeritud.

või keelata finantssektorisse sisenemine, luba omavate isikute kontroll nii kapitali, protsesside kui ka juhtfiguuride üle. Kontrolli selle üle, kas investeering on investorile pigem kasumlik või kahjumlik, kas üldse investeerida või mitte, finantsjärelevalve otseselt ei tee.

Oleks hoopis teistmoodi ühiskond, kui riik hakkaks ise andma investeerimisnõu iga investeeringu või toote kohta. Eeldama, mis on investorile kasumlik ja mis mitte. Suisa keelama sellist toodet või teenust, mis võib tulevikus tuua kahju. Sellises maailmas ei eksisteeriks enam investeerimist tänases mudelis, kuhu kuuluvad nii investori riskiisu, selle korvamine kasumiga või riski realiseerumisel kahjum kui ka eri investeerimistoodete paljusus. Oleks piltlikult öeldes raha hoiustamine riiklikult tagatud oludes ning riskantsete toodete keeld.

Igaüks võib petta saada

Halduskohtumenetluses on põhimõte, et kui säte kaitseb avalike huvide kõrval ka isiku huve, tuleneb sättest isiku subjektiivne nõudeõigus, kusjuures on vajalik arvestada nii sätte eesmärki kui ka huvi kaalukust. Finantsinspektsiooni seaduses on kirjas, et riiklikku finantsjärelevalvet tehakse üksnes avalikest huvidest lähtuvalt. See tähendab, et finantsjärelevalve eesmärk ei ole kaitsta mitte igat konkreetset investorit eraldi, vaid finantssektorit tervikuna. Kui näiteks kutseline investor tädi Maali on võtnud investeerimisriski, siis ei ole kasum iga kord garanteeritud ega keegi pettuste eest kaitstud. Samuti ei tehta ka finantsjärelevalvet iga investori subjektiivsest kasumi või kahjumi eesmärgist kantuna.

Jõudes tagasi algusesse, et kes peaks siis investorile kahju hüvitama, on vastus väga lihtne – tegu on kas investeerimisriskiga ja seda ei hüvitatagi – või peab selle hüvitama kahju tegelik põhjustaja. Seesama isik, kes lubas põhjendamatut tootlust, pettis või pani toime süüteo.

Ja nad vastutavadki, nii tsiviil- kui ka süüteo korras. Seda ka 10 miljoni kaasuses, kus kriminaalmenetlus süüdlaste üle on juba mõni aeg tagasi lõppenud, asjaosalised kelmuses süüdi mõistnud ja kohtud kahjugi välja mõistnud.

JUHTKIRI

Eesti e-mürts kajab vastu kogu ilmas

ID-kaartide turvariski avastamine annab hoobi kogu Eesti e-mainele ja paneb löögi alla kohalike e-valimiste toimumise.

Kui peaminister kutsub kokku pressikonverentsi, teatamaks, et Eesti jääb ikkagi e-riigiks, siis peab asi tõsine olema. Ja see ongi: kaalul on Eesti e-riigi maine.

Rohkem kui 700 000 ID-kaarti puudutav turvarisk ei ole oht, mis lõi ootamatult sisse selgest taevast: teoreetilisest ohust andis Eestile teada grupp teadlasi ning seni ei ole see risk realiseerunud, kellegi identiteeti ei ole kuritarvitatud. Seega pole midagi halba veel juhtunud, ent võimalik halb – kui riskid peaksid realiseeruma – on väga suur.

ID-kaart on midagi, mille üle oleme uhked ja mille kasutamist peame endasmõistetavaks. Tõsi, paljude tarvis on mobiil-ID juba ammugi ID-kaardi lugeja abil isiku tuvastamise ja digiallkirja andmise vahendina kasutusel. ID-kaart on taskus pigem riigipiiri ületades ja samuti kasutusel kliendikaardi asemel.

Teadmine, et ID-kaardiga saab küll edaspidi asju ajada ja keegi päevapealt e-riiki kinni ei pane, ei vähenda siiski ebakindlust, mida tekitas valitsuse pressikonverentsi kokkukutsumine. Eesmärk oli muidugi mõista vastupidine: inimeste maharahustamine ja teadaandmine, et riik teeb kõik riskide maandamiseks. Aus oli üles tunnistada, et praegu ei tea keegi, kui kaua sellega aega läheb – ülesanne ei ole lihtsate killast.

Avalikuks saanud riski kõige suurem ja otsesem mõjuna on löögi all e-hääletamise võimalus lähenevatel kohalike omavalitsuste valimistel. Viimastel riigikogu valimistel kasutas e-hääletamise võimalust 30,5% kõigist hääletanutest. Viimastel kohalikel valimistel oli e-hääle andjaid 21,2 protsenti kõigist hääletanuist. 2014. aasta Euroopa Parlamendi valimistel kasutas e-võimalust 31,3 protsenti hääletajaid.

Üleilmne tähelepanu

Arusaadavalt on Eesti selle teemaga maailmas erakordselt suure tähelepanu all. See on ühelt poolt hea, sest mobiliseerib leidma kiiremaid ja pikaajalises perspektiivis toimivaid lahendusi, teisalt aga on ohu avastamine iseenesest mainekahju. Arvestades, kui suurt huvi tuntakse maailmas meie e-residentsuse programmi vastu, on mistahes ohu võimalus plekk e-riigi kuuerevääril.

Huvitav on see, missuguseid mõjusid võib kohalike valimiste tulemusele olla sellel, kui e-valimised tõepoolest peaksid ära jääma. Reformierakonnal on e-hääletajaid olnud tublisti rohkem kui Keskerakonnal, mille esindajad materdasid e-valimisi veel üsna hiljuti. Peaminister Jüri Ratas pressikonverentsi kokkukutsujana paistab aga olevat mõistnud, et e-valimiste kaotamine pole teema, mille üle tõsiselt arutleda.

Teiseks annab ID-kriis hoobi Eesti e-residentsuse programmile – ohus ID-kaartide omanike hulgas on hulk e-residente. Mis estcoinist me üldse räägime, kui see, millel põhineb kogu e-residentsus, on rünnatav.

Kolmandaks, 29. septembril kogunevad Tallinnas Euroopa Liidu riikide riigipead ja valitsusjuhid digitaalvaldkonna tippkohtumisele, mille korraldab Eesti Euroopa Liidu nõukogu eesistujana koos Euroopa Komisjoni ja Euroopa Ülemkoguga. See olnuks hetk, kus anda ülevaade Eesti e-eduvõimekusest ja kinnitada Eesti kui e-teerajaja rolli Euroopas ja maailmas. Nüüd tuleb meil hoopis aru anda sellest, kuidas me likvideerime e-kriisi. Kas suudame selle kriisi pöörata edulooks nagu 2007. aasta küberrünnakud, näitab aeg.

LOE ÄRIPÄEVAST

Lugu "Turvarisk 750 000 ID-kaardi kohal" tänases lehes lk 8–9

REPLIIK

Eesti transiidiäri on vara maha kanda

Eesti transiidil ei ole just parim aeg, kuid ennatlik on luigelaulu laulda.

VLADIMIR POPOV
Transiidikeskuse ASi juhatuse esimees

Me ei saa Vene transiidi naasmist oodates istuda, käed rüpes.

Idasuunaline kaubavedu on Eestile geograafilise asukoha tõttu küll ülioluline ja poliitiliste suhete tõttu suuresti halvatud, kuid mitte kadunud.

Tallinn seisab Vene logistikute kaardil ikka olulise punktina. Meie terminalist liigub igal nädalal kaks-kolm rongi kümnete konteineriga Moskva poole, kindlasti on arenguvõimalusi. Aga Venemaa transiidi hiilgeaeg on Eesti jaoks läbi. Me ei saa selle naasmist oodates istuda, käed rüpes. Venemaa enda investeeringud ei tule enam kunagi tagasi.

Nii ettevõtjad kui ka riik peavad koos uusi kaupu ja võimalusi otsima. Sellest sõltuvad tuhandete inimeste töökohad ning miljonites eurodes maksuraha.

Riigi ja ettevõtete koostöö

Peame tõsiseltvõetavaks võimaluseks põhja-lõunasuunalist transiiti ja kaubavedusid Hiinast. Sõlmime selleks kokkuleppeid ja investeerime, et olla sellele atraktiivne partner. Hiinast tuleb juba praegu kaupu nii Hamburgi, Londonisse kui ka Riiga. Miks mitte siis ka Eestisse? Põhjamaade tehased vajavad Hiinas valmistatavaid koostisosi – töötame selles suunas, et need liiguksid Eesti kaudu.

Riik ei peaks taristu omanikuna ootama, et erasektor kliente otsiks, ja pärast ise lihtsalt kaubalt makse koguma (näiteks navigatsiooni-, kauba-, sadama-, raudteetasud). Eestit tuleks koos turundada ja kujundada väärtuspakkumist, mis ei koosne ainult hinnast.

KUULA ÄRIPÄEVA

Äripäeva luubi all

Äripäeva uuriva toimetuse raadiosaates "Äripäeva luubi all" räägivad ajakirjanikud Aivar Hundimägi, Piret Reiljan ja Marge Väikenurm, kuidas valmis mitme riigi ajakirjanike koostööna uurimus Eesti Danske pangas toimunud ligi 3 miljardi dollari pööritamisest. Ajakirjanikud lahkavad skeemi sisu, kirjeldavad korrumpeerunud Aserbaidžaani ja otsivad vastust küsimustele, kuidas selline asi ikkagi seni laitmatut renomeed hoidnud Aivar Rehe juhitud pangas toimuda sai.

30

miljardi tehing sünnib, kui USA kontsern United Technologies ostab lennukiosade tootja Rockwell Collinsi. Tegemist on ülevõtupakkumisega, mis pole teoks saanud.

UC RENT
ESINEMISLAVAD | TELLINGUD
TELGID | SOOJAKUD | PIIRDEAIAD
TRIBÜÜNID | ILMASTIKUKAITSED
LAOHALLID | MÖÖBEL ÜRITUSTELE
RENT, MÜÜK ja PAIGALDUS
tel +372 51 75 920 | www.ucrent.ee

LADUKS

www.laduks.ee
TÖÖSTUSUKSED
TULETÕKKEUKSED
LAADIMISSEADMED
MÜÜK | PAIGALDUS | HOOLDUS
5 AASTAT EDUKAID PROJEKTE
tel 6 803 505 mob 56 505 898 info@laduks.ee

MÄNGUTÖÖSTUS

Vihased linnud lendavad börsile

Seitse aastat tagasi maailma ühe populaarsema mobiilimängu "Angry Birds" ("Vihased linnud") loonud Rovio Entertainment OY avalikustas eile plaani noteerida aktsiad Helsingi börsi põhinimekirjas.

SIRJE RANK
sirje.rank@aripaev.ee

Äripäev

30 protsendile tahab Rovio paisutada kasumimarginaali ning maksta sama protsendi ulatuses ka dividende.

Eesti investorites see teade kohe esimesel päeval elevust ei tekitanud.

"Tundub, et vihaste lindude edulugu on Eestis unustatud ning selle firma IPO (aktsiate esmase avaliku pakkumise – toim) vastu investorid huvi ei ole tundnud," ütles LHV maaklertegevuse juht Alo Vallikivi. "Välisriikide IPOdel on Eesti investoril üldse raske osaleda ning seda enamasti teatakse ja seetõttu väga ostuhuvi enne aktsia kauplemist börsil ei ole võimalik täheldada," põhjendas ta. Samas suurte hitt-IPOde puhul (näiteks Facebook) tuli ka IPO perioodil aktsia kohta küsimusi, kommenteeris Vallikivi.

Uusi aktsiad plaanib Rovio emiteerida 30 miljoni euro väärtuses. Suure osa IPOst annab suuromanike osaluse vähendamine. Suurima osalusega on Kaj Hed, kes investeeris oma vennapoja firmasse miljon eurot veel enne, kui mobiilimäng "Angry Birds" ilmavalgust nägi, ning on kaasa ratsutanud kõik tõusud ja mõõnad. Kui peaks paika agentuuri Bloomberg rehkendus, et firma börsiväärtuseks kujuneb 2 miljardit dollarit, paisuks ta vara 1,4 miljardile dollarile. Analüüsimaja Indres analüütik Atte Riikola hindas tõenäolisemaks vahemiku 600–700 miljonit eurot, vahendas Kauppalehti.

Ajastus on soodne

Suurimate osanike esiviisikus on ka Tallinna ja Helsingi vahele tunneli ehitamise plaani vedav endine turundusjuht Peter Vesterbacka ning Skype'i asutaja Niklas Zennströmi Atomico Ventures II Limited.

Rovio on börsile tuleku hästi ajastanud. Turg on kuum ja firma esimese poolaasta majandustulemused võrreldes läinud aasta esimese poolega väga head. Rovio käive kasvas esimesel poolaastal 152,6 miljonile eurole aastataguselt 78,5 miljonilt. Kasum kasvas 6,8 miljonilt 21,3 miljonile. Kasumimarginaal kasvas 8,6 protsendilt 14 protsendile. Netovõlga ei ole.

Firma tegevjuht Kati Levoranta ütles, et Helsingi börs sobib noteerimiseks hästi, Soomes on tugev mängutööstus. Firma eesmärk on laiendada omanikeringi, parandada juurdepääsu kapitaliturgudele ning tõsta kaubamärgi tuntust. Ka saaks nii ettevõtte aktsiaid paremini kasutada töötajate motvatsiooniprogrammides.

Otsest rahavajadust ei ole. Pigem ongi IPO selleks, et omanikud saaksid osa oma osalust rahaks teha. Aktsiaid pakutakse jaeinvestoritele ja ettevõtetele Soomes, Rootsis ja Taanis ning institutsionaalsetele investoritele Soomes ja rahvusvaheliselt.

Rovio enda käekäik näitab, et mänguäri on heitlik. Firma on üle elanud mitu koondamist ja vahetanud mitu korda juhti, aastad 2013–2015 olid kehvad. Ootamatult hästi tasus aga ära risk teha juba kuhtuma hakkava kuulsusega vihastest lindudest joonisfilm, mis tuli välja 2016 kevadel ja võeti vastu üle ootuste hästi. Piletitulust laekus üle 350 miljoni dollari. See tõi uue tulemise ka Rovio samade tegelastega mängudele. Ja mis õnnestus, seda tuleb korrata – joonisfilmile tuleb ka järg – "Angry Birds 2" tuleb välja aastal 2019.

Levoranta ütles, firma kasvab praegu kiiremini kui kunagi varem. Firma oluline tugevus on vihaste lindude kaubamärgi suur tuntus üle maailma. Noteerimisest saadud raha plaanib Rovio kasutada ka ülevõtmisteks, sest alal on palju väikesi tegijaid.

Mobiilimängude turg kasvab

Rovio prognoosi järgi kasvab mobiilimängude käive globaalsest mänguturust aastaks 2020 juba enam kui 50 protsendile.

Rovio eesmärk on kasvatada ärikasumi marginaal 3–5 aastaga 30%-le ning ära on

Äripäeva Akadeemia

14.09.2017
2 viimast kohta!
Ruti Einpalu
339 € (km-ga 406,80 €)
Kehtib kuni 08.09.2017
Tavahind: 399 € (km-ga 478,80 €)

Mudel edasi-viivate vestluste arendamiseks

Kuidas pidada regulaarseid arendavaid vestluseid?

Info ja registreerimine: Kaire Kaljur / tel: 667 0440 / e-post: kaire.kaljur@aripaev.ee / akadeemia.aripaev.ee

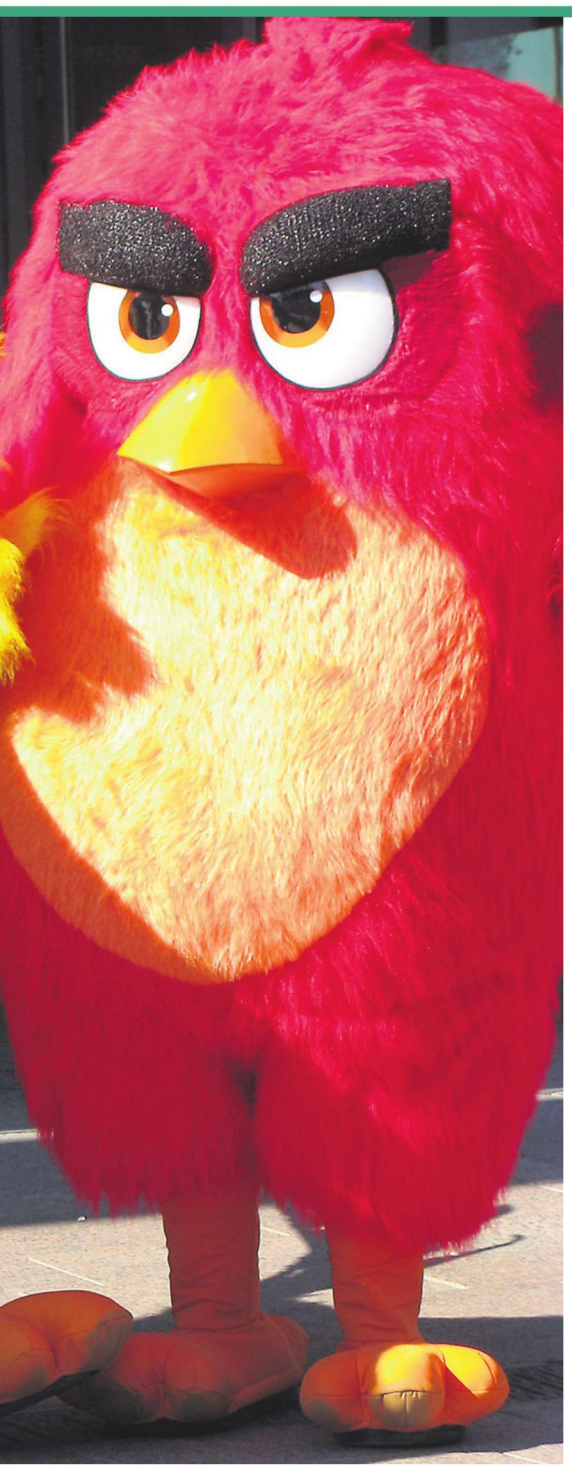

Vihased linnud – eestindatud nimedega Pomm, Tarmo ja Red – joonisfilmi esilinastusel Helsingis läinud aasta kevadel.
FOTO: REUTERS / SCANPIX

OMANIKUD

Rovio Entertainmenti suurimad omanikud

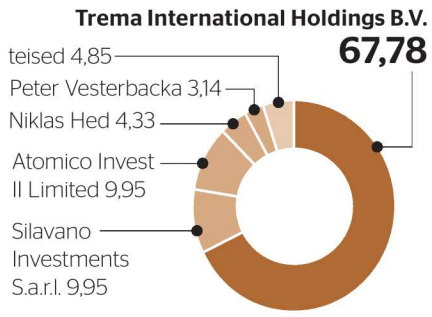

ALLIKAS: ROVIO

TASUB TEADA

Mängutootjatel edu raske korrata

Zynga ("FarmVille", "Words with Friends") 2011. aasta IPO hinnast on alles kolmandik
King Digital ("Candy Crush") tegi IPO 2014, kui müüdi allahindlusega Activision Blizzardile, kuna mängu edu ei suudetud korrata.
Supercell ("Clash of Clans"), loobus IPO plaanist, müües 51% Jaapani SoftBankile. Mullu omandas Hiina Tencent kontrollosaluse 8,6 mld dollariga.

ALLIKAS: NYT

otsustatud ka dividendipoliitika – 30% kasumist makstakse aktsionäridele välja.

Strateegia keskendub eesmärgile jõudmiseks mängudele. Senisest enam tahetatakse panustada ka turundusele, et saada rohkem kliente maksujõuliste täiskasvanute seas. Selline investeering tasub ära mõne kuuga.

Rovio on muutnud mudelit, kuidas mängudest raha teha – tasuliste allalaadimiste asemel panustatakse nüüd enam nendele ostudele, mis mängija teeb mängu käigus. Viimati turule tulnud mängud "Angry Birds Evolution", "Battle Bay" ja "Angry Birds Match" on kõik tulusamad kui firma varasemad mängud, ütles Levonranta. Firma mänge on selle aasta suvise seisuga alla laaditud 3,7 miljardit korda ning aktiivseid kasutajaid on keskmiselt 80 miljonit.

Tahetakse kasvatada "Angry Birdsi kaubamärgi väärtust ja võtta mängudesse ka moodsaimad lahendused, nagu virtuaalne ja liitreaalsus. Levonranta näeb eriti häid kasvuvõimalusi Hiinas, kus vihaste lindude kaubamärk on hästi tuntud.

Ühe eduloo risk

Evli analüütiku Jerker Salokivi hinnangul on Rovio kasvuväljavaated head, kuna nutitelefonide kasutus levib ja mängudele kulutatakse aega üha rohkem. Ja firma on leidnud omale töötava strateegia, kommenteeris ta Kauppalehtile.

Agentuuri Bloomberg analüütik Lionel Laurent aga osutas, et Rovio on endiselt väga sõltuv mängutootjatele iseloomulikust hädast – ühest eduloost. Rovio puhul vihastest lindudest. Ka hindab ta firma riskijulguse liiga tagasihoidlikuks – linnud tulevad turule kärbitud tiibadega.

INNOVATSIOON

Hiinlaste Tencent hakkab lennutaksot arendama

Hiina internetihiid Tencent teatas, et toetab Saksa idufirmat Lilium GmbHd lennutakso arendamisel.

Lilium on Müncheni idufirma, mis plaanib arendada välja lennutakso, mis viiks reisijad USAs JFK lennujaamast kesklinna vaid viie minutiga, vahendas uudisteagentuur Bloomberg. Ettevõtte esimene testmasin läbis tuleproovi selle aasta aprillis.

Nüüd sai idufirma investoritelt kokku rohkem kui 100 miljoni dollari suuruse rahasüsti. Investorite seas on Hiina internetihiid Tencent, Luksemburgi erapank LGT Group, Twitteri rajaja Evan Williamsi Obvious Ventures ja Suurbritannia investor Atomico.

5
inimest peaksplaani järgi mahutama lennutakso prototüüp ja selle sõidukiirus on 300 kilomeetrit tunnis.

Kuigi idee võib tunduda futuristlik, siis mõttega flirdivad tegelikult ka teised suured nimed. Näiteks Daimler on asunud tegema koostööd Saksa idufirmaga Volocopter, Airbus aga toetab Vahana-nimelist lennuprojekti.

Kuid on ka teisi lahendusi: näiteks Prantsusmaa ettevõte Seabubbles SAS arendab esimest lendavat veetaksot.

ÄRIPÄEV.EE

KINNISVARA

Korterihinnad üle Eesti tõusuteel

Maa-ameti andmetel oli esimene poolaasta korteriturul aktiivne üle kogu Eesti ning korterite mediaanhind jätkas kasvu kõikides maakondades.

"Korteriomandite mediaanhind jätkas aasta esimeses pooles tõusu kõikides maakondades, sealjuures kasvas ka tehingute koguväärtus ja arv," ütles maa-ameti peadirektor Tambet Tiits pressiteate vahendusel.

Tehingute koguväärtus oli seejuures 708 miljonit eurot ehk kasv oli võrreldes eelmise aasta sama perioodiga koguni 20,8 protsenti. Tehinguid oli kokku 11 057, mida oli 11 protsenti enam kui aasta tagasi.

Laenuga finantseeritud tehingute osakaal oli 2017. aasta esimesel poolel 47 protsenti – see on viimaste aastate kõrgeim näitaja, märkis maa-amet. Müüjate seas on juriidiliste isikute osakaal endiselt suurenenud. Eraisikutest müüjate osakaal oli 2017. aasta esimesel poolel madalaim alates 2009. aasta teisest poolaastast.

Tehingute mediaanhind tõusis 2017. aasta esimesel poolel 1219 eurole ruutmeetri kohta, mis on 5,8% kõrgem kui eelmise aasta esimeses pooles ning 1,1% kõrgem 2016. aasta teisest poolest. Uute korterite müügi osakaal oli tänavu kuue kuuga 16,7 protsenti. Näitaja on võrreldes eelmise perioodiga langenud, kuid siiski kõrge, märkis maa-amet.

Tallinnas oli korteriomandite ruutmeetri mediaanhind 2017. aasta esimesel poolel 1636 eurot, mis on uus rekordtase. Tallinnas tõusis korteriomandite mediaanhind võrreldes aastataguse ajaga kõikides linnaosades.

ÄRIPÄEV.EE

KOMMERTSPANKADE INTRESSITOOTED

REKLAAM

Tähtajaline hoius EUR, %

	1 kuu	2 kuud	3 kuud	6 kuud	9 kuud	1 aasta	2 aastat	3 aastat	üle 5 aasta	min summa
Danske Bank	kontakteeruge pangaga									
Tallinna Äripank	0,10	0,15	0,20	0,40	0,50/1,50	0,60/1,60	0,70/1,70	-	-	200
Tallinna Äripank (3)	0,25	0,30	0,35	0,55	0,65	0,75	0,85	-	-	200
Citadele Pank	-	-	-	0,01	0,01	0,20	0,35	0,75	-	150
Versobank	0,40	0,50	0,60	0,75	0,75	1,15	1,25	1,35	-	350
DNB	0,01	0,05	0,09	0,18	0,21	0,23	0,28	0,33	-	100
Krediidipank	0,10	0,10	0,30	0,60	0,90	1,50	1,70	1,80	2,00	100/200 (4)
Inbank	-	-	0,50	0,75	1,00	1,25	1,75	2,00	-	500

Jooksev hoius EUR, %

	keskmiselt kuu jäägilt	kuu püsijäägilt
Danske Bank	kontakteeruge pangaga	
Tallinna Äripank	-	0,00
Tallinna Äripank (3)	-	0,00
Citadele Pank	-	-
Versobank	0,00	0,00
DNB	0,05 (7)	-
Krediidipank	-	0,01
Inbank	-	-

Tähtajaline hoius USD, %

	1 kuu	2 kuud	3 kuud	6 kuud	9 kuud	1 aasta	min summa
Danske Bank	kontakteeruge pangaga						
Tallinna Äripank	0,05	0,05	0,05	0,10	0,15	0,20	200
Citadele Pank	-	-	-	0,90	1,00	1,30	200
Versobank	0,30	0,35	0,45	0,70	0,90	1,10	500
DNB	0,10	0,11	0,14	0,29	0,39	0,49	100
Krediidipank	0,05	0,05	0,05	0,10	0,10	0,15	100/200 (4)

Kursid on päeva jooksul korrigeeritavad; (3) personaalpanganduse klientidele; (4) internetipangas/kontoris (7) päevalõpu kontojäägilt, Äripanga jooksva hoiuse intressimäär on nüüd 0%

Pankade kontaktandmed

Citadele Pank Narva mnt. 63/1, Tallinn, tel 770 0000, faks 770 0001, e-post: info@citadele.ee, www.citadele.ee
Versobank Hallivanamehe 4, Tallinn, tel 680 2500, faks 680 2501, www.versobank.com
DnB PANK Tartu mnt 10, Tallinn, tel 686 8500, faks 686 8501, e-post: info@dnb.ee, www.dnb.ee
Eesti Krediidipank Narva mnt 4, Tallinn, tel 669 0941, faks 661 6037
Tallinna Äripank Vana-Viru 7, Tallinn, tel 668 8066, faks 668 8065

FONDID

REKLAAM

LHV Varahaldus

04.09

	ost	müük	NAV	riski-aste	% aasta algusest	tootlus (p.a), % 12 kuud	3 aastat	5 aastat	fondi maht
Pensionifond L, EUR	1,62	1,62	1,62	2,33	2,07	2,30	3,63	4,14	716 345 539
Pensionifond M, EUR	1,27	1,27	1,27	1,42	1,56	1,25	3,04	3,58	91 338 734
Pensionifond S, EUR	1,28	1,28	1,28	1,37	-0,50	-1,60	1,21	2,13	63 411 390
Pensionifond XL, EUR	1,42	1,42	1,42	2,73	2,89	3,81	4,38	5,03	127 104 363
Pensionifond XS, EUR	1,19	1,19	1,19	0,92	-0,37	-0,85	1,19	2,21	20 682 033
Täiendav Pensionifond, EUR	1,65	1,67	1,67	2,86	4,35	5,99	6,04	6,29	14 012 871
LHV Pensionifond Indeks	0,67	0,67	0,67		0,64	-	-	-	6 591 269
LHV Pensionifond Indeks Pluss	0,69	0,69	0,69		3,46	-	-	-	1 082 112
LHV Pensionifond Intress Pluss, EUR	0,78	0,79	0,79	1,52	-0,83	-1,43	0,08	1,00	538 616
LHV Pärsia Lahe Fond A, EUR	11,55	11,67	11,67		2,89	4,92	-9,57	8,03	11 459 970,44
LHV Maailma Aktsiad Fond A, EUR	10,21	10,32	10,32		8,91	15,87	7,58	5,58	3 639 396,15
LHV Maailma Aktsiad Fond B, EUR	6,53	6,59	6,59		8,91	15,87	7,58	5,58	-

Nordea Pensions Estonia

04.09

	ost	müük	NAV	riski-aste	% aasta algusest	tootlus (p.a), % 12 kuud	3 aastat	5 aastat	fondi maht
Nordea Pensionifond A, EUR	1,11	1,11	1,11	5,43	0,73	2,69	2,54	4,31	213 189 001,25
Nordea Pensionifond A Pluss, EUR	0,95	0,95	0,95	8,15	0,05	4,46	3,72	5,53	29 447 760,86
Nordea Pensionifond B, EUR	1,00	1,00	1,00	3,44	0,95	0,72	1,53	2,78	23 661 957,41
Nordea Pensionifond C, EUR	0,89	0,89	0,89	2,02	0,29	-1,33	1,01	1,78	12 985 560,64
Nordea Pensionifond Aktsiad 100, EUR	1,48	1,51	1,49	12,16	-0,56	6,32	4,4	7,24	10 770 225,37
Nordea Pensionifond Intress Pluss, EUR	0,79	0,81	0,80	3,17	0,57	0,42	2	2,94	2 393 537,08

Trigon Asset Management

04.09

	ost	müük	NAV	riski-aste	% aasta algusest	tootlus (p.a), % 12 kuud	3 aastat	5 aastat	fondi maht
Trigon Balti Fond C, EUR	21,78	22,56	22,11	6,88	15,90	21,92	19,10	13,36	5 737 548,20
Trigon Uus Euroopa Fond C, EUR	35,27	35,27	35,27	10,76	26,66	35,51	9,99	13,24	162 347 733,78
Trigon Venemaa Top Picks Fond C, EUR	23,92	24,77	24,28	21,36	-2,35	26,99	13,64	3,96	9 550 527,70

Fondivalitsejate kontaktandmed

LHV Varahaldus AS Tartu mnt 2, Tallinn 10145, tel 680 0400, faks 680 0402, info@lhv.ee, www.lhv.ee
Nordea Pensions Estonia AS Liivalaia 45/47, Tallinn 10145, tel 710 1250, faks 710 1251, eesti@nordea.com, www.nordea.ee
Trigon Asset Management AS Viru Väljak 2, Tallinn 10111 tel. +372 667 92 00, www.trigon.ee

Maaklerifirmade kontaktandmed

LHV Tartu mnt 2, Tallinn, tel 680 0400, faks 680 0402

Äripäev Nr 157 (5755) 6. september 2017

ISSN 1406-2585

INVESTOR TOOMASE BLOGI

Warren Buffett kaitses aktsiat

Berkshire Hathaway kandis orkaan Katrina järel suuri kahjusid. Kuidas läks Harveyga? Ja mida teeb aktsia?

Magasin turvalises Eestis USA katastroofihirmud maha, kuid siis taipasin, et mu portfell pole siiski sajaprotsendiliselt selliste looduskatastroofide vastu kaitstud.

Hull oleks olnud ehk omada mõnda neist Texase ranniku rafineerimistehastest, mis vee alla jäid ja mille remont hulga ressurssi võtab, kuid kõige valusamalt tabavad orkaani tekitatud purustused omanike kõrval kindlustusseltse. Kuna kümmekond aastat tagasi tegi Warren Buffetti Berkshire Hathaway aktsia ilma sellega, et mängis end peaaegu märkamatult USAs hellitavalt *super-cat*'iks (katastroofikindlustus – toim) hüütava kindlustustoote pakkujaks. Toona pidi Buffett investoritele tunnistama, et Katrina purustused osutusid Berkshire Hathaway ajaloo rängimaks raharöövliks.

Õnneks ei lasknud vanameister ajalool korduda ning korraldas ärid ümber. Hiljuti andis mees USA telekanalile CNBC intervjuu, kus nentis, et Berkshire Hathaway portfelli kuulub ettevõtete kaudu 500 000 orkaanipiirkonnas olevat autot, kuid kahjustatud on neist vaid 10 protsenti. Kui igale autoomanikule peaks maksma 10 000 dollarit, läheks see kindlustajale maksma pool miljardit dollarit. Buffett ütles ajakirjanikele, et kindlustuspreemiad on aasta-aastalt langenud, nii et see pole tema jaoks hea äri. Pealegi olevat katastroofikindlustusega see häda, et seda ostavad üksnes inimesed, kellel seda tegelikult vaja läheb. Kui tulekahjukindlustusega on nii, et ega siis iga maja punane kukk ei taba, siis üleujutuspiirkonnas elades on tõenäosus suur, et kord kümnendi-paari jooksul jama vara omanikku nuhtleb. See tähendab, et risk on kindlustusandja jaoks ebaproportsionaalselt suur.

Kas reageerida ette?

Aktsia käekäiguga jään investorina rahule: turbulentse nädala jooksul ei tekkinud kordagi tunnet, et nüüd Buffettil suur häda käes oleks. Alates aasta algusest on aktsia kallinenud ligi 11 protsenti, 180 dollarile – see on rekordtulemus.

Kas nutikal investoril oleks mõtet kohe orkaanihoiatust kuuldes reageerida, kindlustussektori aktsiad ära või lühikeseks müüa ning hakata ehitussektori aktsiaid soetama? Kaupleja jaoks tasuks see asi end ehk tõesti ära. Kas orkaan võtab aga ühe maja või tuhat – seda ei tea keegi. Mis siis, kui oled kindlustusseltsi lühikeseks müünud ja siis tuleb Buffett ja ütleb, et orkaan oli tema jaoks nagu kärbsehammustus, ja aktsia tõuseb mühinal? Buffettit lühikeseks müüa ei tasu, sest kindlustus moodustab tema portfellist vaid murdosa.

Passiivsevõitu investori jaoks, nagu mina seda olen, oleks selline kiire pimesi panustamine ehk sama suur risk kui orkaan ise. Olen seda meelt, et iga aktsiat soetades tasub kodutöö ära teha. Kuigi loogiliselt annab nii-öelda võidusektor sellises olukorras kindlaks määrata, pole sealsed ettevõtted sugugi vennad. Et mul on pensionini veel tubli 15 aastat, võib loota, et selle ajaga on aktsiad end taas plussi rebinud.

Investor Toomas on Äripäeva välja mõeldud tegelane, aga tema käsutuses on reaalne raha, mida ta investeerib finantsturgudele. Toomas alustas tegevust 2002. aasta alguses, mil tema käsutusse anti investeerimiseks miljon krooni. Toomase investeerimisotsused langetab Äripäeva börsitoimetus, investeerimismõtteid jagab investor Toomas Äripäeva tagumisel leheküljel ja veebis.

> **Õnneks ei lasknud vanameister ajalool korduda ning korraldas ärid ümber.**

HIND

Aktsia on aeglaselt aga kindlalt kõrgustesse roninud

Berkshire Hathaway B-aktsia hind USA dollarites

ALLIKAS: BLOOMBERG

PORTFELL

Kuidas läheb Toomase investeeringutel?

päevane muutus

+0,16%

väärtus 287 409,25 eurot
51% aktsiad / **43%** raha / **6%** võlakirjad

aktsiate päevane muutus protsentides

iShares MSCI Brazil Capped (EWZ)	**1,80**
Lerøy Seafood	1,26
Ryanair	1,22
Tallink	0,89
Statoil	0,67
Olympic EG	0,54
Baltic Horizon	0,23
Apranga	0
Apple	-0,05
Microsoft	-0,18
Berkshire Hathaway B-aktsia	**-0,87**

Viimased tehingud

Ostis: 19. juunil 100 iShares MSCI Brazil Capped (EWZ) osakut hinnaga 30,91 eurot osaku kohta. Tehingusumma oli 3091,20 eurot. Teenustasu oli 14,13 eurot.
Müüs: 11. mail 210 Lerøy Seafoodi aktsiat hinnaga 47,8 eurot aktsia. Tehingusumma oli 10 043,35 €. Teenustasu oli 15,06 €.

SINU ARVAMUS

Kommenteeri Toomase investeerimisotsuseid, jaga oma kogemusi või esita küsimusi veebilehel www.aripaev.ee või e-kirjaga aadressil investor.toomas@aripaev.ee

OMX TALLINN

52 nädalat

Tallinna börsi üldindeks, kajastab põhi- ja lisanimekirja aktsiate liikumisi.

1265,96 **+0,79%▲**

perioodi kõrgeim	1277,47
perioodi madalaim	993,78

BÖRS

Tallink kasvatas augustis kaubavedu

Tallink vedas augustis rohkem reisijaid ja kaupu kui aasta varem, liinides on aga suuri erinevusi.
AS Tallink Grupp vedas 2017. aasta augustis 980 234 reisijat, mis on võrreldes eelmise aasta sama ajaga 1,9% võrra rohkem. Kõige enam kasvas reisijate vedu Läti-Rootsi liinil (76,4%). Enim kahanes aga kõige reisijatemahukamal Eesti-Soome liinil. Reisijatemaht vähenes 5,5% ehk 28 000 inimese võrra möödunud aasta augustiga võrreldes.
Veetud kaubaveoühikute maht suurenes 14,5% võrra, 30 659 ühikuni, ning veetud reisijate sõidukite maht vähenes 7,8%, 116 035 ühikuni. Kasvu näitasid taas Läti-Rootsi ning Eesti-Rootsi liin, autovedu kahanes aga Soome-Rootsi ja Eesti-Soome liinil – seda hoolimata Megastari kasutuselevõtust.
Tallinki aktsia sai juulis hoo sisse ning on viimastel kuudel kallinenud 17 protsenti ja sulgus eile 1,13 euro tasemel.

PANE TÄHELE

Nordecon maksab erakorralist dividendi 0,065 eurot aktsia kohta. Otsuse peavad aktsionärid kinnitama 2. oktoobri koosolekul.

WTI toornafta barrel kallines eile 2,7 protsenti, ka euro ja kuld jätkasid tõusu.

"Warhammeri" mängu looja Games Workshop Groupi aktsia on 154protsendise tõusuga tänavu Londoni börsiindeksi parim.

BÖRSIKAUBAD

Kütused 05.09

USD

Nafta IPE, bbl	53,17
Nafta NYMEX, bbl	48,54
Mootoribensiin, t	603,50
Diislikütus, t	511,40
Kerge kütteõli, t	499,00
Masuut (1% väävel), t	323,50
Maagaas Henry Hub, btu, USD	3,07

Põllumajandus 05.09

nael = 453,59 g

Kohv NYBOT, USc/nael	127,75
Valge suhkur NYSE LIFFE, USD/t	375,60
Kakao NYBOT, USD/t	1987,00
Nisu NYSE LIFFE, USD/t	141,50
Rapsiseemned NYSE LIFFE Pariis	370,25

Värvilised metallid 04.09

USD/t

Alumiinium LME	2120
Vask LME	6905
Plii LME	2390
Nikkel LME	12195
Tina LME	20750
Tsink LME	3190

Väärismetallid 05.09

USD/unts, unts = 31,105 g

Kuld COMEX	1334,32
Plaatina NYMEX	1007,75
Pallaadium NYMEX	988,42
Hõbe COMEX	17,96

VALUUTA

Euroopa Keskpank

Austraalia dollar	AUD	1,490	Singapuri dollar	SGD	1,612
Bulgaaria leev	BGN	1,956	Suurbritannia nael	GBP	0,917
Hiina jüaan	CNY	7,787	Šveitsi frank	CHF	1,141
Hongkongi dollar	HKD	9,304	Taani kroon	DKK	7,438
India ruupia	INR	76,248	Tai baat	THB	39,451
Jaapani jeen	JPY	129,990	Tšehhi kroon	CZK	26,077
Kanada dollar	CAD	1,473	Türgi liir	TRY	4,095
Korea won	KRW	1343,640	Ungari forint	HUF	306,390
Norra kroon	NOK	9,279	USA dollar	USD	1,189
Poola zlott	PLN	4,236			
Rumeenia leu	RON	4,597			

ALLIKAS: BLOOMBERG KELLA 17 SEISUGA

EUR/SEK ▲ **9,4701**

EUR/RUB ▲ **68,8382**

BÖRS

Tallinn 05.09

aktsia	sulgemis-hind, EUR	muutus eelm, %	käive, EUR	P/E	ROE	P/B	divid. tootlus
Arco Vara	1,440	0,00	-	-	-8,1%	0,88	0,7%
Baltika	0,299	-0,66	374	-	-1,2%	2,63	0,0%
Ekspress Grupp	1,280	-1,54	3 483	8,7	9,1%	0,79	4,7%
Harju Elekter	4,320	-0,69	4 408	2,8	47,1%	1,30	4,2%
LHV Group	11,700	1,74	30 770	15,6	21,0%	3,28	1,3%
Merko Ehitus	9,600	0,00	2 592	22,7	6,1%	1,39	4,3%
Nordecon	1,260	0,00	8 583	23,4	5,1%	1,19	7,1%
Olympic EG	1,860	0,54	75 512	8,9	29,0%	2,59	5,4%
PRFoods	0,525	0,96	4 194	46,4	1,9%	0,89	0,0%
Pro Kapital Grupp	2,360	3,51	1 671	-	-2,7%	1,54	0,0%
Silvano FG	2,710	0,74	96 595	10,8	22,8%	2,47	7,4%
Skano Group	0,560	0,00	-	-	-23,0%	0,56	0,0%
Tallink Grupp	1,130	0,89	131 337	17,5	5,3%	0,93	2,7%
Tallinna Vesi	12,500	0,81	2 337	11,1	23,8%	2,64	4,3%
Tln Kaubamaja	9,690	0,21	76 318	15,3	15,4%	2,37	6,5%
Trigon PD	0,550	-1,79	2 761	-	-2,1%	1,03	0,0%
Baltic Horizon Fund	1,320	0,23	7 920	-	-	-	-

P/E arvutatud viimase nelja kvartali vaheruande (kui on olemas, siis rahvusvahelise raamatupidamisstandardi (IAS) kohase) konsolideeritud koondkasumi emaettevõtja osa põhjal

Riia 05.09

aktsia	sulgemis-hind, EUR	muutus eelm, %	P/E	P/B	divid. tootlus
Grindex	8,46	-0,47	6,9	0,7	-
Latvijas Gaze	9,33	1,86	23,5	1,1	-
Olainfarm	10,70	0,94	13,5	1,6	-
SAF Tehnika	6,76	0,90	13,0	1,7	-

Helsingi 05.09

aktsia	hind, EUR	muutus eelm, %	P/E	P/B	divid. tootlus
Alma Media	6,76	-0,44	19,3	4,5	2,4
Citycon	2,27	-0,35	16,2	0,9	6,2
Elisa Comm.	36,15	-0,11	18,4	6,6	4,1
Finnair	9,73	-0,31	-	1,9	-
Fortum	15,58	2,16	36,2	1,1	-
HKScan	3,37	-0,30	-	0,5	4,7
Kesko	45,12	-0,09	26,5	2,2	4,4
Neste Oil	36,49	-0,49	-	2,4	3,6
Nokia	5,18	-0,29	-	1,7	-
Olvi	30,72	-1,48	17,1	3,2	2,4
PKC Group	23,96	0,00	36,18	3,7	-
Stockmann	6,15	-0,65	-	0,4	-
Stora Enso	10,98	-0,54	-	1,5	-
UPM Kymmene	21,99	-0,18	-	1,5	4,3
YIT	7,36	1,10	122,6	1,7	3,0

Vilnius 05.09

aktsia	hind, EUR	muutus eelm, %	P/E	P/B	divid. tootlus
Apranga	2,68	0,00	-	3,0	6,0
Invalda	4,810	0,00	-	#N/A N/A	-
Linas Agro	0,727	-0,14	15,9	0,7	-
Panevezio Statybos	1,100	-1,79	-	0,5	-
Siauliu Bankas	0,574	-1,03	2,7	1,3	-
Snaige	0,281	0,00	-	0,6	-

LHV Group▲ **+1,74%**

Ekspress Group▼ **-1,54%**

LOE VEEBIST

Värsked börsiuudised ja turuülevaade:
www.aripaev.ee/investor